ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINAU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Munca pedagogică . . . . . V. Luţcan
Problema autorităţii în şcoală . . . . . D. Barbu
Diagnosticarea personalităţii . . . . . Vasile Pavelco
Spovedanie lui Moş Crăciun . . . . . Vasile Chicu
Organizarea muzeului şcolar (II) . . . . . Petre Ţanţu
Folklor basarabean . . . . . Gh. V. Madan
Ziurel de ziua, colind . . . . . V. Popovici

CRONICA

I N S E M N Ă R I: Reabilitarea omului, de **Eugen Credinţă**
C Ă R Ţ I: Pedagogie generală de *C. Narly* **(P. Găbinat)**; Spre un nou umanism, de *Ştefan Teodorescu* **(Vasile Chicu)**
V A R I A: Sănătatea în şcoli; Vasile Pârvan,—de **Ionică Ochişor**
R E V I S T E: Şcoala şi viaţa, Satul şi şcoala, Solidaritatea, Sănătatea, Front literar

BULETIN PROFESIONAL

ANUL VI, Nr. 10 DECEMVRIE, 1938

Anul VI, Nr. 10 Decemvrie, 1938

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Munca pedagogică

Printre problemele care preocupă pedagogia popoarelor, în vremea noastră, se desprinde una, ca principiu suveran în clădirea educaţiei şi instrucţiei.

Produs al atâtor experienţe, pe continent şi peste ocean, activismul simplu ori integral este cea din urmă noutate în ştiinţa şi practica pedagogică. O literatură bogată stă la îndemână şi în româneşte, ceea ce, fără îndoială, dovedeşte un progres vădit, pentru pedagogia română.

Concepţia integralistă a şcoalei noastre s'a născut dintr'o înţeleaptă cumpănire a nevoilor neamului raportate la realitate.

Gândirea nouă pedagogică e tivită în crez activist voind să se lămurească, prin aceasta, nevoia unor sforţări uriaşe, pentru atingerea imperativelor veacului. Totuşi, în cercetarea la origine a concepţiilor pe care se sprijină şcoala nouă, întâlnim multe lucruri peste care s'a trecut uşor, ori nu li s'a dat atenţie cuvenită. Deşi părinte, în oarecare măsură, al şcoalei active este Georg Kerschensteiner, vestitul pedagog dela München, ne amintim că şcoala contemporană s'a ferit să se numească şcoală a muncii, cum o preconizaze acest învăţat.

Aceasta nu înseamnă că ea nu datorează nimic protagonistului şcoalei muncii. Chiar dacă se numeşte undeva „şcoală activă", în altă parte „şcoală activă integrală", ori

ex 6766

4390

numai „şcoală a muncii", caracteristica ei se observă sub acelaşi crez al activităţii copilului.

Ne propunem cercetarea felului cum înţelegea Kerschensteiner munca, pentru ca, apoi, să aruncăm o uşoară lumină peste idealul urmărit de el şi şcoala sa. Fireşte, pedagogul nu se opreşte la munca în scopul dobândirii bunurilor pentru susţinerea vieţii.

Prin muncă el înţelege fapta omenească născută în vederea susţinerii unui bun sufletesc, unui bun elan creator al spiritului. Nu poate să ne scape caracterul pedagogic pe care-l împrumută munca, câtă vreme vrea desăvârşire, atât în lumea materială, cât şi 'n lumea spirituală. Munca pedagogică trebue să desăvârşească omul. Ea va duce la o stare de perfecţiune în educaţie şi instrucţie, la definitivarea individualităţilor, în raport cu împrejurările vieţii spre care ne îndreptăm.

Aceasta înseamnă că munca se spiritualizează, mergând mână în mână cu asimilarea cunoştinţelor teoretice.

Şi, fiindcă Kerschensteiner aseză la baza şcoalei munca pentru desăvârşire, ea s'a numit „şcoala muncii".

„Şcoala muncii" se caracterizează prin autocontrolul şcolarului. El singur vede dacă lucrul ce execută e întocmai cerinţelor temei ce avea de lucrat. Deci, nu se urmăreşte spontaneitatea copilului, trăsăturile sufletului surprins la adăpostul întrebărilor şi răspunsurilor, ci felul cum acest copil îşi închină puterea sufletească, energia valorilor ascunse, atingerii ţintei. Autocontrolul, privirea adâncă în tot timpul lecţiunii, asupra temelor propuse, Kerschensteiner îl numeşte muncă pedagogică. Înţelegem lesne că, în timpul executării unei lucrări, căreia i-a precedat un examen sufletesc, această muncă va fi însoţită mereu de fapte de gândire.

Copilul şcoalei muncii depune o muncă remarcabilă, când lucrează la obiectele practice şi când se gândeşte la început, ori la sfârşit, asupra semnificaţiei temei în adâncime.

Fiindcă în lucrările sale pedagogul german vorbeşte mereu de muncă manuală, mulţi au socotit că a fi pe linia

sa, înseamnă să rupi cu învăţătura şi să stăruieşti cu ocupaţiile manuale.

Nimic mai greşit ca aceasta.

Cum motivează Kerschensteiner necesitatea muncii manuale în şcoli?

Intâi, zice el, nu toată populaţia unei ţări trăieşte pe urma muncilor intelectuale. Marea majoritate e formată din lucrători manuali. Apoi, dacă am privi evoluţia popoarelor, am găsi la obârşia lor preţioase îndeletniciri manuale. Muncind, primitivul a pus bazele artei şi întâielor scântei ale ştiinţei.

Să privim la copil, cum toată setea de joc se îndreaptă către lucrări manuale! Până şi cei dela 15 ani arată asemenea tendinţe.

S'a mers până acolo, încât s'a stabilit că munca spirituală precedează munca manuală şi invers.

Şcoala muncii, prin urmare, o putem preţui din punct de vedere educativ, deoarece ea vine înaintea desvoltării sufletului.

Criticile însă n'au întârziat. Unii au precizat că Kerschensteiner atribue valoarea educativă numai muncii manuale. Justificarea vine îndată, dacă ne oprim la vârsta fragedă a copilăriei, când eforturile intelectuale sunt departe de a fi atinse.

Mai mult. Kerschensteiner nu uită elevul care sfârşeşte şcoala. Ce va deveni el? Ce folos poate aduce statului?

După dânsul, orice om, cetăţean, trebue să aibă o profesie. Şcoala va urmări o cât mai credincioasă îndrumare profesională a copiilor.

Nu stărue asupra liceului, gimnaziului, ci asupra şcoalei primare.

Intr'adevăr, un ccpil ce n'are mijloace să înveţe mai departe, deprinzând în şcoală un meşteşug manual, poate mai lesne găsi un rost în viaţă.

Elevul care se pregăteşte pentru o profesiune intelectuală, va desprinde din munca manuală acea linie interioară, care-l va sili să făurească numai muncă cinstită, perfectă, totdeauna însoţită de plăcere.

In acelaşi timp, însuşirile lui sufleteşti se vor armoniza, conturându-se astfel caracterul necesar statului.

Dar, pentru ca munca manuală să nu se facă unilateral, Kerschensteiner cere creearea pe lângă fiecare şcoală primară a unui post de maestru, deziderat scump şi şcoalei noastre.

Iată-l, acum, pe copil, cu cele patru, cinci, ori şapte clase terminate. Ce va deveni? La ce-i va ajuta munca manuală?

Răspunsul lui Kerschensteiner vrea să deschidă ţinta vreunui meşteşug. Cine ştie un meşteşug serveşte colectivităţii, societăţii întregi.

Copilul trecut prin apele muncii manuale va fi un cetăţean demn, conştiincios, gata să apere dreptatea şi ordinea. De mic, el a crescut în comunitatea şcoalei populare, însufleţită de „conducerea de sine", asociaţii şcolare născute şi ele pentru curmarea nevoilor şi înfrumuseţarea vieţii lor.

Aceşti copii vor coborî împărăţia frăţiei omeneşti, pe pământ. Cetăţeni luminaţi, urmărind un frumos ideal etic, ei vor urzi şi patria moralităţii, a caracterelor. Vor fi cu voinţa tare; însuşire atribuită muncii însoţită de reflexiune. Vor avea judecăţile clare, tact; roadele educaţiei sănătoase şi experienţei. Şi, ca o aureolă a caracterului, acea rezonanţă sufletească care „ridică activitatea omenească la maximul ei" (Kerschensteiner).

Iată cum accentul pus de pedagogul acesta pe munca manuală nu ne sperie, ci, dimpotrivă, ne lămureşte de ce, la el, educaţia începe şi sfârşeşte cu activitatea. O şcoală a muncii pedagogice, aşa dar, se deosebeşte prin aceea că, în loc de explicare, copilul munceşte şi observă; în loc de chinuirea memoriei, copilul se învaţă să judece limpede şi în loc să-l slobozim ca pe-o barcă fără stăpân în apele vieţii, îi dăm uneltele desăvârşirii prin muncă.

Şi, ni se pare, tocmai aici se află impresionanta actualitate a pedagogului Kerschensteiner.

V. Luţcan

Problema autorității în școală

Autoritatea în școală este cel mai variat element care intră în compoziția ei; căci dacă sub raportul metodei și materiei este o unitate mai mult sau mai puțin desăvârșită între toți învățătorii, nu tot astfel se poate spune despre autoritatea pe care o impun sau o mențin și care diferă conceptional dela caz la caz.

Intr'o școală condusă de un învățător sever, inflexibil, care nu vede înaintea lui decât ținta pe care trebue s'o atingă (omul social), va fi ordine, supunere, teamă. *Binet*, unul din cei mai mari psihologi ai timpurilor din urmă, zice: „N'are niciun merit un învățător de a fi bun dacă nu are puterea de a se face temut". In astfel de școli, principiul autorității copleșește pe elev și toată atmosfera va fi îmbibată de simțimântul autorității.

Intr'o școală condusă de un învățător bun și blând, care, înainte de orice considerent de viitor, iubește pe copil în starea lui prezentă și nu-i răpește farmecul vieții lui de copil, de dragul unei vieți problematice de mai târziu; care se va coborî pe razele iubirii de oameni până la treptele cele de jos ale copilăriei și, după ce va fi epuizat tot aportul de plăcere al vieții acesteia de copil, condus tot de firul plăcerii ca de firul Ariadnei prin labirintul mugurașilor sufletești în plină desvoltare, caută să ridice spre sfere superioare pe copil, iarăși ne vom întâlni cu o stare sufletească numită autoritate (după concepția pedagogei suedeze *Hellen Key*).

Autoritate și autoritate! Una bazată pe o inflexibilitate calculată, iar cealaltă caracterizată printr'o îngăduință fără hotar.

Aceștia sunt cei doi poli între care ascilează orice act de autoritate și deasupra și dedesubtul acestor concepții, care, extreme fiind, au totuși la bază o rațiune: se întinde tirania

şi anarhia. Aceşti poli sau aceste praguri ale autorităţii fiind limite extreme, nu vor fi atinse decât de spirite oarecum extreme. Autoritatea inflexibilă va fi atitudinea raţionaliştilor exclusivişti, pentru care omul nu este decât un atom al organizaţiei sociale: după cum autoritatea blândă şi iertătoare va fi atitudinea umaniştilor în genere, care vor considera fericirea individului mai presus de orice.

Primii vor fi colectivişti şi alţii individualişti. In cadrul acestor concepţii se vor desfăşura sistemele lor diferite, dar bazate pe acelaşi principiu al autorităţii.

* * *

Colectiviştii în genere sunt oameni de acţiune. Ei au împins societatea pe calea progresului. In faţa colectivităţii, toţi membrii ei trebue să se închine, chiar atunci când puterile acesteia lovesc în cele mai sfinte simţiminte individualiste (bine înţeles, păstrându-se un raport între gradul de satisfacţie şi numărul beneficiilor şi cel de privaţiune sau durere şi numărul lezaţilor, aşa încât totdeauna satisfacţia sau beneficiul să revină marei majorităţi).

In antichitate avem exemplele selecţionării copiilor, inflexibilitatea tribunilor şi consulilor romani, care, îşi judecau şi îşi condamnau la moarte pe propriii lor copii. Spiritul de jertfă era foarte desvoltat. Individul se sacrifica societăţii.

Datorită acestei înmănunchieri a tuturor forţelor individuale într'o singură forţă superioară, s'au realizat marile imperii şi civilizaţii ale evului antic.

Cum această cooperare, a membrilor societăţii într'un scop unic, fără nici o eschivare, presupune intrarea în arenă a infinite variaţii de caracter, trebuia un armonizator şi acesta a fost autoritatea emanată de spiritul tradiţiilor şi legilor, care, din cele mai vechi timpuri, s'au confundat cu voinţa şefului dela care emanau.

* * *

Instinctul conservării individuale este mai puternic decât instinctul conservării speţii şi, din această cauză, colectivismul este o concepţie mai de suprafaţă decât individualismul, care are origini profunde în fiinţa umană.

Principiul autorităţii din concepţia colectivistă, contrariind în multe împrejurări tendinţele individualiste, nu a fost acceptat decât în faţa unei constrângeri şi astfel asistăm la o luptă între indivizi şi principiul autorităţii. Câtă vreme autoritatea era emanaţia unui monarh, această luptă căpăta o aureolă simpatică şi era considerată ca o cauză sfântă, bazându-se pe principiul cu aparenţe invulnerabile, al dreptului omului. Această luptă în general a fost denumită luptă revoluţionară şi avea de scop să deplaseze autoritatea de pe înălţimile culmilor monarhice, pe întinderile netede ale voinţei populare. Prin acest rezultat, s'a crezut că autoritatea superioară, fiind emanaţia fiecărui individ (prin părticica cu care era învestit, din puterea suverană) va face să dispară sau, în cel mai rău caz să atenuieze antagonismul dintre autoritate şi tendinţele individualiste. Rezultatul a fost că necesităţi de neînlăturat au determinat, pentru menţinerea acestei autorităţi, deci în ultimă analiză, a schimbului social, la făurirea unui întreg sistem de legi. In acest studiu, dacă tendinţa individualistă nu se mai loveşte de autoritatea de fier a monarhului, este în schimb zilnic în conflict cu autoritatea legilor şi regulamentelor de tot soiul, emanaţie a însăşi tendinţelor individualiste. Despotismul monarhului a fost înlocuit prin despotismul legilor. Şi una şi alta deopotrivă de categorice. Principiul autorităţii, dacă în formă se schimbase, în fond rămăsese acelaşi.

Cum autoritatea legalistă este impersonală şi deci ma uşor de atacat sau de sustras prevederilor ei, indivizii au folosit această situaţie şi asistăm în vremile democratice la făurire de legi de sub „prevederile cărora fiecare cetăţean caută să se eschiveze, indignându-se totuşi că semenul lui nu se supune aceloraşi legi. Pe lângă ştirbirea principiului autorităţii, în vremile democratice, mai intervine şi pervertirea sufletelor prin atitudinea falsă pe care individul o adoptă în faţa legilor: în public recunoaşte şi propagă legea, pentru ca pe din dos s'o escamoteze. Din cauza aceasta, vremile democratice se caracterizează printr'o luptă acerbă între autoritatea care caută să se menţină şi tendinţele individualiste care caută să acapareze totul. Această luptă, de multe

ori se termină ori cu căderea statului democrat sub dominaţia altui stat mai puţin democrat, ori cu dictatura, care, oriunde s'a inaugurat ca o cerinţă imperioasă, s'a dovedit salvatoare (dictaturile romane, cea fascistă, precum şi cea a lui Ataturk) şi nu au făcut decât să triumfe autoritatea asupra tendinţelor disolubile ale individualiştilor.

* * *

Individualismul este o concepţie care, la sorgintea ei, n'a fost decât o opoziţie autorităţii monarhice. La început, individualiştii luptau pentru îmbunătăţirea soartei individului prin micşorarea restrângerilor exercitate de autoritatea monarhică. Oricum, din fiecare restrângere înlăturată, reieşea o uşurare şi deci un bine pentru individ, grija pentru binele individului a depăşit limitele înlăturării restrângerilor şi a condus la făuriri de legi, în scop de a asigura fericirea individului. Aceasta, în fapt, se traducea printr'o restrângere tot mai pronunţată a cercului de libertăţi.

Va să zică, pornind dela binele individual, s'au înlăturat restrângerile monarhice, ajungându-se însă la o restrângere poate şi mai comprimată a autorităţii legaliste, care, urmărind binele individual, nu face decât să-l încercuiască şi mai mult într'un sistem de legi. Aşa că, în fond, şi concepţia individualistă, al cărei punct de reper este binele individual, se bazează tot pe autoritate.

Colectiviştii, la care primează interesul social (confederaţie, imperiu, regat, etc) au tendinţele mai ales spre autoritatea monarhică (politică imperialistă); pe când individualiştii, la care primează interesul personal, tind mai ales spre autoritatea legalistă (republică, aşezăminte democratice, politică de umanism social). Dacă vom raporta acum acest principiu al autorităţii la rasă, vom constata că pe când Nordicii, flegmatici, sunt colectivişti imperialişti, — Meridionalii sunt prin excelenţă colectivişti-republicani.

Cazul Italiei, care ar părea să contrazică această afirmaţie nu face de cât să o confirme, întrucât nu este de cât o reacţiune trecătoare contra individualismului exasperat, care la un moment dat periclitase existenţa statului.

In rezumat, Nordicii sunt colectivişti, având o nevoie aproape organică de societate şi de un conducător. Meridionalii, poate din cauza mediului geografic şi climateric care permite individului o sustragere din cercul intereselor colective, dându-i posibilitatea relativă de a trăi şi izolat — sunt individualişti, idealizând o autoritate conformă cu interesele fiecăruia în parte.

Acesta este rezultatul mai mult sau mai puţin perfect al unei evoluţii; dar dacă am considera necesitatea din care a izvorît societatea, vom vedea că din moment ce doi indivizi s'au asociat pentru a duce mai cu succes lupta cu viaţa, din acel moment, binele individual a rămas condiţionat de armonia celor care colaborau. Aşa că pentru a fi realizat acest bine individual, trebuieşte în prealabil asigurată armonia colaborării.

Privită din acest punct de vedere chestiunea, principiul autorităţii se ridică deasupra celui al individualităţii sau, cu alte cuvinte, interesele colectivităţii (luată ca unitate armonică) trebue să aibă prioritate asupra intereselor individuale.

Stabilit asupra acestui punct, care priveşte chestiunea în general, voiu încerca de a-l aplica şi în particular, adică în organizarea instituţiilor şcolare.

* * *

Din punct de vedere colectivist, şcoala ca şi societatea îşi are origina în imposibilitatea individului de a-şi forma pe cale izolată un anumit quantum de cunoştinţe sau deprinderi. Prin asocierea benevolă a mai multor elemente care urmăresc acelaşi ţel — al desăvârşirii lor — s'a născut instituţia şcolară, care, prin natura, înfăptuirea şi existenţa ei, este o colectivitate.

Cum aplicăm acum principiul autorităţii în această colectivitate şcolară?

Şcoala este o organizare pusă în serviciul societăţii. Scopul ei este de a forma şi desăvârşi generaţiile de mâne, a căror conlucrare va asigura echilibrul social. Pentru aceasta ea va fi supusă necesităţilor sociale, care îi vor imprima aspecte şi direcţii. Funcţiunea ei este o necesitate socială şi

elementele ei (elevi şi profesori) în mod fatal se vor supune sugestiilor ei *), scopul final fiind pregătirea cetăţenilor de mâne pentru rolul real pe care vor fi chemaţi să-l joace în stat. Pentru aceasta, şcoala bazată pe acest principiu, trebue să menţină un raport normal între cerinţele sociale şi categoriile pregătiţilor ei. In consecinţă, numărul elevilor formaţi într'o direcţie, va fi limitat de necesitatea socială, care nu va admite decât un mic surplus de prevedere şi de concurenţă. In scurt, *şcoala va fi creată pentru societate, nu pentru elev.*

Subordonându-se interesele elevului celor ale societăţii, se înţelege că şi autoritatea într'o astfel de şcoală se va resimţi. Fiind un organ colectivist, suportul central al ei va fi autoritatea, în sensul în care i-l acordă societatea.

Autoritatea va fi executată de învăţător sub toate raporturile şcolare şi extraşcolare. In şcoală, învăţătorul va fi un îndrumător priceput, un frate mai mare sau părinte al elevilor, care, din interes pentru dânşii şi societate, nu le va da posibilitatea să judece lumea prea uşor. Elevii sunt născuţi şi crescuţi în şi pentru societate, şi viaţa socială nu este nici poetică şi nici uşoară Societatea de mâne va pretinde dela elevul de azi să fie element *luminat* şi *ordonat*, adică să fie pregătit sub raportul inteligenţii şi al deprinderilor.

In desăvârşirea intelectuală, între învăţător şi elev va persista un raport de subordonare. Elevul va învăţa aceea, cât şi cum îi va arăta învăţătorul. Această dozare, părând a înfrânge principiul naturii, s'ar putea condamna; dar dacă vom putea considera că această dozare nu s'a făcut decât în urma unei riguroase observaţiuni ştiinţifice asupra copilului care ne va fi edificat în mod absolut asupra temperamentului, aptitudinilor şi profesiunii către care înclină şi, deci, dozarea cunoştinţelor nu s'ar face decât în conformitate cu natura elevului, atunci vom vedea că o astfel de şcoală co-

*) Prin asociere benevolă la actul iniţial al înfiinţării şcoalei, s'ar putea crede că ea este de esenţă individualistă; dar dacă vom considera presiunea exercitată de nevoia de a-şi asigura un loc mai bun sau a se menţine în societate, vom vedea că tot colectivitatea ne apare ca factor determinant.

respunde întocmai cerinţelor societăţii, şi din punct de vedere organic, va fi o şcoală ştiinţifică-realistă.

Persistând raportul de subordonare, disciplina se va resimţi sub toate formele. La lecţii, cuvântul învăţătorului este autoritate desăvârşită şi orice comentar al spuselor lui, în afară de spiritul curiozităţii cuviincioase şi al aflării adevărului, ar constitui o gravă abatere.

Intr'o astfel de atmosferă, învăţătorul este pivotul, iar elevii grupele de manevră, în scopul suprem de a da colectivităţii nişte elemente utile şi pregătite pentru viaţă. Pentru a-şi menţine nimbul autorităţii, pe lângă pregătirea ireproşabilă sub raportul moral şi întelectual şi purtarea demnă, învăţătorul îşi va exercita autoritatea în orişice ocazie în orice timp.

In clasă, învăţătorul va cerceta riguros dacă elevii şi-au făcut conştiincios temele, dacă şi-au pregătit lecţiile şi dacă s'au achitat de îndatoririle lor de şcolari. Corectarea temelor şi verificarea pregătirii lecţiunilor, pe lângă latura instructivă, au şi o mare importanţă educativă, căci îl deprind pe elev cu munca ordonată şi cu respectul autorităţii. Neexercitându-se acest control, elevul se deprinde a neglija, a nu mai executa obligaţiunile date, sugerându-i-se astfel ideea că te poţi sustrage unei obligaţiuni sau unei autorităţi, iar când, prin surprindere, va fi controlat, va căuta să scape de consecinţe, afectând o atitudine de circumstanţă sau invocând motive imaginare. Ca om, un astfel de elev căruia i s'a sugerat din şcoală că te poţi eschiva obligaţiunilor, prin neexaminarea regulată a temelor, va deveni un escamoteur al legilor, un ipocrit şi un mincinos.

In afară de şcoală, autoritatea învăţătorului se exercită prin conlucrarea cu familia. Vizitele de observaţie, de informaţie şi consultaţie cu părinţii copilului aduc autoritatea învăţătorului şi în sânul familiei. Prin această conlucrare a părinţilor cu învăţătorul, autoritatea acestuia din urmă pierde din aspectul ei prea rigid, compensându-se însă cu un sentiment de încredere şi de iubire. Elevul va admira pe „domnul" ca pe o persoană atotştiutoare, dar îl va şi iubi pentru atenţia care se acordă de învăţator, lui şi părinţilor. Din

împletirea acestor sentimente, al admiraţiei şi al iubirii, va ieşi ţesutul armonios al raporturilor dintre elev şi învăţător: învăţătorul va fi perfecţiunea desăvârşită pe care elevul se va sili s'o ajungă, urmând întocmai viaţa şi învăţăturile modelului celui viu şi al cărui cuvânt este sfânt, chiar când ar lovi în diferite interese sau sentimente ale copilului. De o parte imitare şi supunere până la adaptare perfectă, până la deprindere; de cealaltă parte, observaţie necurmată şi îndrumare fără şovăială.

Activitatea şcolarului în afară de şcoală şi de casa părintească, pe stradă, la teatru, la biserică, pe câmpul de sport, în atelierul de lucru manual, în excursii, să fie discret, dar insistent observată de învăţător şi orice abateri dela regulele bunei conduite să fie corectate prin sugestiuni, sfaturi sau alte mijloace convingătoare, făcându-se apel la sentimentele lui de demnitate, de echitate sau de generozitate. Să nu se uite că fiecare faptă izolată poate fi începutul unei deprinderi şi este mult mai uşor de combătut la început, până când nu se înrădăcinează, decât atunci când ea s'a sălăşluit deja în sufletul elevului şi a început să-şi dea roadele.

Până aici am studiat raporturile directe dintre învăţător şi elev în linie verticală, ca să ne explicăm geometric; însă şcoala fiind o colectivitate, elementele ei constitutive cele mai numeroase — şcolarii — mai au şi alte raporturi pe plan orizontal: raporturile dintre un şcolar şi altul.

Cedând înclinaţiilor egoiste, care caracterizează perioada copilăriei, şcolarii vor avea de multe ori neînţelegeri şi chiar conflicte între dânşii. Învăţătorul va interveni şi, în mod hotărît, clar şi just, va aplana orice neînţelegerei. Lipsa de hotărîre, de claritate sau de justeţe a unui învăţător în aplanarea unui incident dintre elevi are urmări educative foarte grave, sugerându-i-se elevului că autoritatea poate fi slabă (nehotărîre), proastă (neclaritate sau greşală) sau arbitrară (nedreptate vădită), trezind întrânsul pornirea de a o călca, a o eluda sau a o linguşi. Din aceste începuturi nu poate rezulta decât un frequent călcător de legi, un excroc, un ipocrit sau un revoltat.

Rămâne, deci, stabilit că în cazurile de indisciplină sau

neînţelegere între şcolari, hotărîrea învăţătorului să fie rapidă, clară, justă şi nestrămutată. Aceasta e o condiţie *sine qua non* a păstrării autorităţii şi a cultivării simţimântului de ordine şi de disciplină al elevilor. Dar tocmai pentrucă este o condiţie aşa de imperioasă, seşi pretinde a fi ireproşabil aplicată. Autoritatea învăţătorului este sporită şi capătă un nimb de veneraţie când hotărîrile lui respectă principiile dreptăţii, umanităţii şi ordinei.

Şcoala, astfel concepută fiind o funcţie a societăţii, în beneficiul acestei societăţi, va căuta să formeze elemente care să nu lucreze numai pentru interesele lor, ci în acţiunea de mai târziu interesul social să ocupe un loc de frunte. In acest scop, încă din şcoală, elevul trebue să fie lămurit asupra constituirii societăţii, necesităţii acestei constituiri şi modului de funcţionare al societăţii. Deci se va organiza o conducere oarecum independentă sau, în termeni curenţi, o conducere de sine a clasei. Este o greşală a se crede că o conducere de sine a clasei poate rezulta dintr'o şcoală bazată pe principiul individualist. Chiar principiul de bază al acestei şcoale se împotriveşte la o astfel de organizare: individul nu se amestecă şi nu permite să fie amestecat într'o acţiune comună şi care nu l-ar interesa direct. Este un fel de contact negativ între elevii sau elementele individualiste.

In şcoalele bazate pe concepţia colectivistă, dacă conducerea învăţătorului este priceputâ şi întreprinsă cu tact, impresia aceasta de auto-cârmuire a clasei se va naşte dela sine în mod spontan şi numai în cazurile neisbutite va fi sugerată (şi la rigoare chiar impusă) de învăţătorul şcoalei, care trebue să se simtă dator a pregăti pe viitorii cetăteni sub toate raporturile. Această acţiune odată sugerată sau impusă, elevii şi-o adoptă la început în virtutea autorităţii exercitate asupra lor. Odată adoptată, însă, încetul cu încetul devine o deprindere, care creează necesitatea şi elevii vor continua, mai departe, sub imboldul intern al necesităţii organice, creată de funcţiunea exterioară. Ar fi aceasta o aplicare în educaţie a principiului biologic că „funcţiunea creează organul".

S'ar putea obiecta că acest autoritarism, poate prea excesiv, anihilează voinţa elevului şi îl face incapabil actelor de iniţiativă. Cred că o astfel de obiecţie este superficială, deşi s'ar părea că are oarecare temei. Impunându-se norme de conduită, i se cere elevului a le urma. Este drept că la început pentru a urma indicaţiunilor date, în motivul determinant va intra şi sugestia străină a educatorului, deci o voinţă din afară ; dar cu timpul sugestia devine o autosugestie, faptul repetat devine o deprindere şi cu formarea deprinderii se capătă şi convingerea absolută în valoarea actului. Aşa că rezultatul ultim este o voinţă internă, o impulsie organică care ia aspectul unei trebuinţi Ori pe un educator aceasta îl interesează : rezultatul ultim.

Privind astfel chestiunea, mi se pare mai de grabă o greşală consideraţia nelimitată pe care adoratorii individualităţii o dau liberii manifestări a elevului în toată perioada copilăriei. Natural, manifestarea liberă a elevului ne este foarte necesar şi trebue s'o stimulăm din când în când, şi faţă de excitaţia exterioară să ne dăm seama de organizarea internă a lui, de înclinaţiile lui sufleteşti ; dar dacă sub motivul că nu voim să contrariem natura, vom lăsa în deplină manifestare liberă pe elev, orişicâte motive determinante nobile i s'ar pune de jur împrejur, în momentul suprem al determinării nu va acţiona decât aşa cum o cere substratul lui inconştient, organic ; căci s'a dovedit şi este pe cale de experimentare, că *conştientul nu este decât un pitic pomădat şi spilcuit pe lângă uriaşul brut care este inconştientul.*

Ori, prin organizarea vieţii şcolare, astfel ca noi să formăm deprinderi, nu facem decât să aprofundăm voinţa elevului, trecând-o din conştient în inconştient, cultivând cu alte cuvinte voinţa organică.

In rezumat, şcoala, care are la bază principiul colectivist, este născută şi înfăptuită pentru nevoile societăţii, nu pentru acele ale şcolarului. Ţinta ei este asigurarea unui echilibru perfect în societate şi desvoltarea acesteia. In acest scop, şcoala pregăteşte pe elev a fi piesa cea mai potrivită maşinăriei sociale şi această pregătire se face în raport absolut necesar cu cerinţele societăţii. Nici o suprapro-

ducţie de pregătiri înutile care ar periclita echilibrul în două puncte: în cel *invadat*, printr'o acerbă concurenţă şi în cel de *absorbţiune*, prin multiplele dezertări. In consecinţă, numărul şi natura şcoalelor ar fi o chestie vitală a societăţii şi elementele care vor forma aceste instituţii, nu vor fi cetăţenii de mâne şi, pentru aceasta, vor fi fasonaţi după natura lor şi interesul societăţii. Observaţiile şi studiile asupra copilului, ne vor indica capacitatea şi înclinaţiile lui, de care conducerea şcoalei — societatea *) — va ţine seama, îndrumându-l în direcţia în care se manifestă şi în care cu minimum de efort va avea maximum de randament Se va realiza ceea ce în limbaj curent numim orientare profesională.

Odată selecţionaţi, educaţia lor se va baza mai mult pe formarea deprinderilor, adică în ultimă analiză pe acţiune. In felul acesta şcoala colectivistă ne va da elemente admirabile pentru viaţa socială; căci odată cu inteligenţa li s'a cultivat şi caracterul, care este cimentatorul cel mai solid al societăţii.

Până la Hristos, toţi gânditorii îl considerau pe om în funcţie de colectivitatea în care trăia. Omul era cetăţean, soldat, slujbaş, magistrat, etc. Interesele personale erau lăsate pe al doilea şi al treilea plan, primând interesele de ordin obştesc — social. Se cultivau virtuţile sociale, care nu aveau nimic transcendent în construcţia lor. Poporul la care această disciplină s'a manifestat mai vădit a fost poporul roman şi epoca lui de înflorire, de ascendenţă, coincide cu epoca de aspră disciplină.

Creştinismul vine cu afirmaţia că fiecare individ este o entitate şi fericirea sau nefericirea lui nu depind atât de raporturile lui cu semenii săi, cât de voinţa lui Dumnezeu; şi cum scopul final al oricărui individ este „mai binele", „fericirea", se înţelege că prin aceasta motivul principal al coeziunii sociale este scos din rândurile ţelurilor ce pot fi atinse pe cale de organizare umană şi trecut divinităţii. Depinzând de Dumnezeu fericirea individului, acesta a neso-

*) După o astfel de concepţie învăţătorul nu îndeplineşte decât un mandat din partea societăţii constituite.

cotit orice interes social, este indiferent la orice se întâmplă, toată puterea lui sufletească fiind absorbită de nimbul divinităţii în asigurarea fericirii prezente, dar mai ales viitoare.

Rezultatul acestui individualism exagerat a fost o cumplită dezagregare a societăţii, care a căzut în puterea altor popoare pe care individualismul creştin nu apucase a le dezagrega. Căderea imperiului roman coincide cu epoca de înflorire a creştinismului, urmându-i apoi năvălirea popoarelor barbare şi întemeierea statelor naţionale. Practicanţii individualismului, în mod fatal, fuseseră îngenunchiaţi de cei care mai cultivau acţiunea comună în folos comun.

Ce este individualismul?

Individualismul este o sistemă născută din tendinţa oamenilor de a da prioritate intereselor individuale asupra celor sociale. Individualistul se gândeşte şi cugetă numai spre binele lui. Pentru a atinge acest bine, el ne apare singur sau chiar dacă se uneşte cu alţi oameni, această înmănunchiere a forţelor este numai până la atingerea obiectului. Odată scopul atins forţele se disociază, căutând fiecare să beneficieze individual din câştigul recoltat în comun, pierzându-se de multe ori prin aceasta, tot ceea ce se câştigase prin lupte.

In genere, individualiştii nu pun mare preţ pe binefacerile ce rezultă din asociere şi ca urmare nici nu le consideră. Grija lor este numai despre sacra lor persoană, restul nu importă.

Individualismul creştin şi mistic, servind ca bază de plecare acestui principiu, asistăm în decursul vremurilor la evoluarea lui spre raţionalism, până ajungem la Nietzsche, care nu este decât apologistul brutei umane şi în creierul căruia omul se proiecta ca un uriaş ce se ridică peste cadavrele semenilor săi spre a înfrunta însăşi Divinitatea.

Iisus şi *Nietzsche* sunt cele două feţe opuse ale aceluiaşi principiu: unul bazat pe iubire şi blândeţe, asigurând o viaţă viitoare, iar celălalt, bazat pe forţă şi raţiune pură, pune în cumpănă viaţa individului, pentru ca prin acest discernământ brutal să ajungă la supra-om, la semi-zeu.

Individualismul a fost ultima consecinţă a învăţăturilor

creştine ; ca metodă însă Mântuitorul a fost colectivist, adresându-se poporului şi coborîndu-se la gradul lui de înţelegere. Ulterior însă scriitorii bisericeşti, filosofii şi pedagogii, luând ca punct de plecare punctul ultim la care ajunsese Hristos (individualismul), s'a considerat individul ca unitate gravitantă şi s'a neglijat cu totul metoda întrebuinţată de fondator spre a ajunge la acest rezultat. Astfel, începând cu Rabelais, Montaigne, Fénelon şi până la Jean Jacques Rousseau, toţi pedagogii, mărturisit sau nemărturisit, dar sub inspiraţia învăţăturilor creştine, atunci când fac educaţia, se ocupă exclusiv numai de un elev pe care totuşi au pretenţia de a-l pregăti pentru viaţă. Luându-se ca punct de plecare ultima consecinţă a creştinismului – individualismul – s'a ajuns tocmai la situaţia contrară printr'o răsturnare de poziţii: Iisus urmărea formarea individului pentru binele lui exclusiv (chiar iubirea aproapelui, dogmă fundamentală, nu era decât o condiţie asigurătoare a fericirii individuale) întrebuinţând totuşi metode colectiviste, pe când pedagogii inspiraţi de creştinism, până la Comenius, urmăresc formarea individului pentru viaţă (deci implicit şi pentru societate), întrebuinţând însă o metodă riguros individualistă. La un elev, un educator, un profesor.

Individualismul i-a împiedecat pe aceşti cugetători, să prindă problema educaţiei în toată amploarea ei şi în loc s'o trateze ca pe o problemă de ordin social, au transplantat de data aceasta mirajul fericirii pe pământ, neschimbând însă obiectivul, şi au dat naştere sistemele de educaţie individuală şi individualistă.

Această concepţie născută din creştinism şi întreţinută de romantismul ideologic al cugetătorilor din evul mediu şi modern, a avut însă de luptat şi a fost dărâmată de Comenius, care cere şcoală pentru toţi şi pentru toate. Cu Comenius putem spune că individualismul, ca sistemă de educaţie, a trecut în galeria istorică a concepţiilor apuse şi dacă mai târziu tot se vor mai găsi reprezentanţi ai acestei concepţii, ca Rousseau, Tolstoi, aceştia nu sunt decât nourii luminaţi de reflecţia solară, după ce astrul a apus.

Cum se prezintă individualismul ca sistemă de educaţie ?

Consequent concepţiei sale, individualismul urmăreşte fericirea individului, bineînţeles printr'o cultivare a virtuţilor, fără a se atinge însă de libertatea copilului. Ca prototip al acestui mod de a vedea şi aplica o sistemă, vom lua pe Tolstoi, care a avut curajul de a duce lucrurile până la capăt şi în caracterul căruia nu intra oportunitatea compromisurilor şi combinaţiilor hibride.

Ce vom constata la Tolstoi ?

Şcoala nu este o creaţie a societăţii, în interesul ei ci este un aşezământ fiinţat prin adeziunea benevolă a mai multor indivizi, pentru a servi fiecăruia în parte. Scopul final al acestui aşezământ nu este de a pregăti pe elev să fie un element folositor societăţii şi deci în ultimă analiză şi lui, ci scopul şcoalei tolstoiene este ca pe cât posibil, să se sădească în sufletele copiilor sâmburele adevărului şi virtuţilor creştineşti, care le-ar asigura fericirea aici pe pământ şi mai ales în viaţa viitoare. Mijloace de învăţământ, formă de învăţământ, nimic precis, nimic stabilit Elevul învaţă ce-i place, când îi place. Fericirea copilului constitue un patrimoniu sacru, aşa încât atingerea cât mai mică adusă libertăţii, ceea ce indirect atacă fericirea, se consideră un sacrilegiu. Bazele acestui învăţământ sunt numai instinctele copilului, care prin jocul material al împrejurărilor, se desvoltă şi ne dau trăsăturile de caracter ale individului. Este de remarcat că atât Rousseau cât şi Tolstoi consideră pe om, debarcat pe limanul acestei vieţi cu cele mai bune însuşiri : cu însuşirile omului natural, care nu pot fi decât bune, întrucât produsele naturale sunt totdeauna cele mai perfecte şi numai amestecul omului în desfăşurarea vieţii de mai târziu, îl degenerează pe acesta. „Tot ce iese din mâna Creatorului este bun şi totul degenerează în mânile omului", zice Rousseau; iar Tolstoi precizează : „Metoda (deci disciplina) strică tot ce se poate găsi bun în natura copilului şi face din el om artificial".

Luând ca punct de sprijin esenţa perfectă a fiinţei umane, Rousseau şi Tolstoi au ignorat că sufletul omenesc are tot atâtea frequente înclinaţiuni spre rău ca şi spre bine. Prin libertatea absolută, jocul împrejurărilor ar favoriza, dacă

nu într'o măsură mai mare dar hotărît în aceeaşi măsură şi desvoltarea înclinaţiilor rele, pe care după ce se vor fi înrădăcinat, ne va fi foarte greu dacă nu imposibil a le mai înlătura. Cu un astfel de sistem, într'adevăr că vom respecta libertatea Individualitatea se va păstra imaoculată ; dar respectarea aceasta nu ştim de ce ar cam semăna cu ignorarea. Copilul va creşte vesel şi frumos, dar la cea dintâi ciocnire cu viaţa socială—nu naturală—se va vedea complect dezorientat şi va fi dus de curente în toate direcţiile.

In rezumat, sistemul educaţiei individualiste care are ca punct de plecare, reper şi obiectiv, fericirea individului, plasează pe individ deasupra societăţii. Societatea este subordonată, obligată chiar individului. Nedându-se importanţă coheziunii dintre elementele umane, disciplina ca atitudine omenească este necunoscută.

La Iisus nu este disciplină, fiindcă toţi oamenii trebue să fie buni şi atunci raporturile dintre ei, în mod normal vor fi bune. La Nietzsche nu va fi disciplină deoarece primează *forţa.*

Autoritatea în acest sistem este ceva vag, nedefinit, care la Iisus, se confundă cu *iubirea,* cu devotamentul dus până la sacrificiu ; la Rousseau se confundă cu stima şi încrederea ; la Nietzsche s'ar suprapune fricii, teroarei,—după cum la Tolstoi ca şi la Crist autoritatea este iubirea.

Dacă vom lua în consideraţie aplicativitatea practică a acestui sistem, care dacă individual ar fi imaginabil, dar aplicat unei colectivităţi ar fi o imposibilitate şi o nebunie în acelaşi timp, şi trecând şi la rezultatele pe care ar putea să ni le dea, vom constata că libertatea nemărginită acordată elevului, îl ţine pe acesta străin de autoritate şi de corolorul ei, societatea· Aceste noţiuni chiar dacă inteligenţa le va întrezări, ele nu vor fi prezente decât ca nişte domenii de exploatat în folosul exclusiv al individului. Virtuţile sociale care aveau nevoie de o stimulare, de o cultivare, de o exercitare raţională, vor rămâne în stare potenţială, iar egoismul blând ca la Tolstoieni sau brutal ca la Nietzscheieni, va domina societatea ducând în mod inevitabil la dezagregarea şi distrugerea ei, sau dacă instinctul de conservare al speciei va triumfa, la reacţiunea autorităţii colectiviste.

Spuneam mai sus că această sistemă ar fi imaginabilă numai aplicată unui singur elev, şi de unul şi acelaşi profesor. In acest caz, educatorul învăţând şi asistând pe elev în toate manifestările lui, s'ar putea într'adevăr respecta toată libertatea elevului în perioada copilăriei prin acea educaţie negativă, ca, în mod dibaciu, să fie ferit de provocaţiunile care l-ar determina să acţioneze necugetat sau l-ar împinge pe căi greşite; dar odată trecută vârsta copilăriei şi cu tinereţea desvoltându-se întrânsul şi celelalte simţiminte omeneşti, în mod fatal va trebui introdus în angrenajul social, unde vrând nevrând se va lovi de principiul autorităţilor morale sau constituite. Aşa că ceea ce am evitat cu atâta grijă în copilărie se pune brusc în tinereţe şi ceea ce nu am făcut noi educatorii după un plan bine chibzuit şi într'un scop determinat, va face fără plan şi fără scop, mediul înconjurător.

Silit să se adapteze după propriile lui orientări, după cum a fost deprins, ori după propriile lui necesităţi să se şi desvolte fără a i se fi constrâns libertatea în cele mai multe cazuri fructele educaţiei individuale şi individualiste, vor cădea învinse tocmai din această îngrădire a libertăţii, care este o garanţie a societăţii; iar în cazul cel mai bun le va trebui o perioadă de orientare pentru a se adapta necesităţilor reclamate de vieaţa socială.

Oricum am privi chestiunea, educaţia individualistă iese din cadrul preocupărilor de ordin social şi dacă sistemele de educaţie bazate pe acest principiu prezintă un interes filosofic, din punct de vedere practic şi social nu prezintă valoarea ce li s'au acordat. Aceste concepţiuni, astfel prezentate, sunt după cum am spus din capul locului pragurile de sus şi de jos ale autoritarismului, de unde o cât de mică depăşire spre exterior, poate cufunda principiul respectiv în tiranie sau anarhie, stări imediat apropiate şi de o relativă asemănare cu pragurile adiacente. Spuneam însă, că în sistema educativă a concepţiei colectivist--autoritare, pregătirea elevului pentru societate se va face conform naturii sau firii individuale ale elevului. Ori pentru a cunoaşte această fire a elevului este nevoie de a-i acorda momente de libertate desăvârşită, când vom crede necesar, spre a-i cunoaşte calităţile şi defectele sufleteşti, pentru ca respectiv să le stimu-

lăm sau anihilăm şi totodată ne putem da seamă de aptitudinile caracteristice ale elevului, spre a putea pune bază unei orientări profesionale.

In aceasta constă toată greutatea sistemei educative colectiviste autoritare şi aici trebue să intervină toată latura artistică a acestei ştiinţe. In acest moment pedagogia părăsind linia rigidă a ştiinţei pozitive, păşeşte în domeniul artei, căutând ca printr'un compromis între două principii opuse să ne dea un produs de esenţă superioară.

Din acest punct de vedere un pedagog desăvârşit este şi un artist şi cum arta este cuprinsă, nu în formule sterpe sau definiţii, ci în chiar înfăptuirea obiectului de artă, la fel şi arta pedagogică nu se poate expune în formule şi principii, ci ea este cuprinsă chiar în actul educativ şi diferă dela caz la caz şi din moment în moment, fiind în funcţie de un complex întreg de împrejurări, de multe ori de abia intuite şi în imposibilitate de determinat.

Prin această acţiune pedagogică în domeniul artei, noi căutăm a combina principiul autorităţii colectiviste, care este dictat şi cultivat în folosul societăţii, cu principiul individualist, prin libertatea acordată, pentru a stăpâni în mod temeinic firea elevului, desvăluită nouă de această libertote.

Autoritarism şi libertate! Aceasta-i arta pedagogică pe care noi o concepem din această împerechiere de cuvinte. Dar este posibilă? Se poate ca un copil supus autorităţii, în înţelesul concepţiei colectiviste, să practice şi libertatea desăvârşită spre a-şi desvălui eul lui organic? Autoritatea exercitată asupra elevului nu va avea influenţe asupra naturii lui, alterându-i personalitatea aşa încât chiar în manifestările lui libere, în mod conştient să fie sub influenţa autorităţii? Sau, dându-i posibilitatea şi provocându-i chiar momentele de libertate, nu va suferi când iarăşi va fi introdus în cadrul rigid al disciplinii autoritare? Schimbarea aceasta dintr'un mediu într'altul nu se va resimţi în mod nefericit asupra caracterului elevului?

Iată atâtea întrebări pe care şi le pune ştiinţa pedagogică, dar pe care este chemată să le rezolve numai arta şi tactul pedagogic, amândouă bineînţeles puternic sprijinite pe ştiinţă: *ştiinţa dă indicaţii, arta şi tactul înfăptuiesc.*

D. Barbu

Diagnosticarea personalității *)

de conf. univ. **Vasile Pavelco**

Astăzi cunoașterea psihologiei copilului este foarte necesară. Cunoașterea după vârste și sexe și mai ales determinarea individualității și a personalității - aceasta ne interesează, ca să știm cât să cerem dela copil.

Trebue să recunoaștem temperamentul, ca să putem adapta pe elev la școală și școala la elev. Deci această adaptare reciprocă este necesară în școală. Un pedagog trebue să cunoască diferențele între sexe, să cunoască psihologia copilului și să diagnosticheze personalitatea. Intre individualitate și personalitate este o deosebire; individualitatea o găsim și la animale, personalitatea are conștiința de sine, deci iată în ce sens am făcut deosebire între individualitate și personalitate. Fiecare are o personalitate în sensul că fiecare are o conștiință de sine. In înțelesul cuvântului de personalitate intră mai multe elemente afective. In determinarea personalității vom urmări aceste elemente: *aspectul de caracter, temperament, dispoziții și aptitudini.* Temperamentul este determinat de dispoziții fiziologice. Este o știință nouă care se ocupă cu studiul glandelor cu secrețiune internă.

Glanda tiroidă este glanda sensibilității. Acela la care glanda funcționează supranormal, are dispoziții artistice. Sub dependența acestei glande stă dezvoltarea creerului mare, Când ea nu funcționează normal creerul stă pe loc și avem atunci *cretinismul.* Această glandă se mai numește și glandă-calorifer, căci din cauza ei suferim de căldură. Alte glande, suprarenale, secretă o substanță cu repercusiuni asupra emotivității noastre. Oamenii sunt mânioși când glanda are o suprareacțiune. Avem persoane energetice-active. Glanda hipofizică; acei cu hiperfuncțiunile acestei glande sunt foarte înalți.

După înfățișarea exterioară corporală se poate diagnostica firea cuiva. Așa avem: tipurile mici, predispuși spre în-

*) Note după conferința cu același titlu ținută la Iași, în cadrul cursurilor de perfecționare ale învățătorilor din Moldova, Iulie 1938.

grăşare; tipul înalt şi uscăţiv, cu gâtul lung — tipul matematicianului; *tipul picnic* este un temperament variabil, cu oscilaţiuni dese între veselie şi melancolie. Tipul picnic se mai numeşte şi *ciclotimic*. Sunt persoane realiste cărora le place să trăiască bine. Tipul omului slab se mai numeşte şi *schizo-timic*. Este obiectiv şi realist. Schizotimicul este înclinat spre artă sau logică şi metafizică şi este bune matematician.

Ciclotimicii sunt mai sociabili, schizotimicii sunt nesociabili. Primilor le place să mănânce, să facă glume şi spirite; ceilalţi, invers. Ciclotimicii sunt foarte comunicativi. Spre exemplu: în tren o persoană, îndată ce s'a urcat în compartiment, începe să vorbească cu toată lumea şi în câteva minute toţi îi ştiu situaţia.

Schizotimicul vine în tren, ia ziarul şi nu vorbeşte cu nimeni.

Mai este şi o altă împărţire în: *introvertiţi şi extravertiţi*. Schizotimicul este o persoană închisă, de aceea e introvertit; extravertitul va fi sociabil, ciclotimic.

In politică sunt două feluri de oameni: fanaticii şi cei ce promit şi sunt gata să şovăe în orice moment. Fanaticii sunt introvertiţi sau schizotimici, cei de ai doilea sunt ciclotimici sau extravertiţi. Introvertiştii sunt autoanalişti şi buni psihologi, circumspecţi şi rezervaţi. Extravertiţii sunt întreprinzători. Introvertitul este un tip măsurat, celălalt n'are inhibiţie. Introvertitul este dispus spre teoreme, pesimism, celălalt este veşnic optimist şi încrezător. Introvertitul este lipsit de tact, celălalt este cu mai mult tact. Profesorul trebue să fie extravertit (ciclotimic): om cu tact, vesel şi comunicativ cu elevii.

Conţinutul personalităţii constă într'o îmbinare de instincte şi predispoziţii. Sunt persoane la care este desvoltat instinctul de dominare şi altele la care este desvoltat instinctul gregar (de turmă). Caracterul implică o manifestare dominantă sufletească, care este voinţa. Caracterul este deci o manifestare a voinţei.

Insuşirile caracterului:

Caractere *conştiincioase*, care înţeleg ce-i datoria. Sunt

alţii care nu înţeleg ce-i datoria, pe dânşii nu putem conta.

Persistenţa. Unii dirijează o acţiune în direcţia scopului şi nu se lasă până ce nu o face; alţii abandonează uşor şi se apucă de altceva, evită munca şi au o filosofie comodă ca să-şi justifice lenea, care este ceva temperamental. Există şi persoane leneşe din fire, totuşi caracterul se formează de noi şi cu ajutorul mediului. Altă însuşire a caracterului este tactul. Persoanele cu caracter sunt cu multă bunăvoinţă. Persoanele fără caracter sunt irascibile, se supără pentru nimic, au ceva din firea de copil. Aceste persoane sunt infantiliste fizic, şi psihic sunt istericé. Aceştia sunt foarte subiectivi, vanitatea este o trăsătură fundamentală a istericului. Istericului când i se refuză ceva, îi dau lacrimi şi ajunge până la paralizie. Istericul are puterea de adaptare foarte mare, pentrucă el n'are caracter, nici personalitate. Sugestibilitatea este o însuşire a istericului. Părerile lui sunt reflexe ale părerilor celorlalţi.

Caracter eliptoid. Eliptoidul are o vâscozitate mintală. Gândeşte încet, are şi un fel de sărăcie mintală, este egocentric.

Psihastenicul este foarte timid, fuge de societate, e susceptibil de obsesie, suferă de un fel de îndoială faţă de tot. Extrem de nehotărît.

Paranoicul se crede veşnic persecutat, suferă de o boală numită „paranoia", care nu este aşa de gravă. Paranoicii sunt oameni foarte încrezuţi, căci „paranoia" e o boală caracterizată prin exagerarea proprie a personalităţii.

* * *

S'a spus că temperamentul este condiţionat de glandele cu secreţiune internă. Glandele sunt într'o legătură strânsă cu nişte substanţe fizice numite *vitamine.* Un anumit dezechilibru fiziologic poate fi provocat de aceste vitamiee. Sunt boli care se datoresc tot lipsei de vitamine, de exemplu: scorbutul, pelagra şi rahitismul se datoresc lipsei de calciu. Glandele se află într'o strânsă interdependenţă.

Omul se naşte cu predispoziţii pe care le putem des-

volta la maximum. Clasificările sunt simplificări, aşa că este greu să ne putem clasifica.

Tipul ambivex este media între introvertit şi extravertit. La personalitate trebue să adăugăm clasificaţia lui Ed. Spranger: tip teoretic, practic, social, politic, religios, estetic, economic, ştiinţific — clasificaţie făcută după importanţa faptului social.

Tipul teoretic, a cărui interes este valoarea ştiinţifică-teoretică, căutarea adevărului. Este individualist şi puţin practic. N'are talent politic. *Tipul social* este altruist, gata să se devoteze societăţii. *Tipul politic* este o personalitate, a cărei caracteristică este dominaţia, puterea. Este pozitivist. *Tipul estetic* este individualist, fără simţ politic. Este moral. Il pasionează arta pentru artă.

Tipul economic îl interesează economicul. *Tipul religios* îl interesează transcendentul.

Aptitudinile sunt predispoziţii înnăscute; când un copil reţine o melodie şi cântă frumos, zicem că are aptitudini muzicale.

Sub aspectul aptitudinilor oamenii se deosebesc unii faţă de alţii. Predispoziţia este o colectivitate de caractere, abilitatea de a ajunge foarte repede la desăvârşire. Aptitudinile sunt: generale şi speciale.

Aptitudini generale. Inteligenţa este socotită ca cea mai generală aptitudine a omului. Unii spun că inteligenţa este o capacitate de-a dobândi capacităţi speciale; alţii spun că e o capacitate de anticipaţie. Un om inteligent e un om ce poate să prevadă. W. Stern zice că inteligenţa este o capacitate de adaptare prin instinct. In sensul acesta şi Claparède spune că inteligenţa este o capacitate de a rezolvi prin gândire. Un om care se descurcă repede, zicem că e un om inteligent.

Spielmann spune că inteligenţa este o abilitate generală. El face aici deosebirea aceasta, căci sunt şi abilităţi speciale. Un om deştept poate face faţă tuturor împrejurărilor. Köhler dă mai multe exemple:

a) O maimuţă închisă într'o cuşcă, căreia i se pun mai

multe banane, pe care nu le poate ajunge. Experimentatorul a lăsat înadins un băţ de care se poate folosi maimuţa. Maimuţa, apucând băţul, a tras banana.

b) Se aşează în altfel banana şi i se pun mai multe beţe. Maimuţa le împreună pe toate, făcând un singur băţ şi poate să tragă banana.

Iată ce înţelege Köhler prin inteligenţă. Omul inteligent este acela care face noui creaţii mintale şi care ştie să organizeze. Care-s operaţiile inteligenţii?

Operaţia de înţelegere, de direcţie, de invenţie şi de cenzură (critică). La înţelegere sunt mai multe ipoteze şi omul este inteligent când alege pe cea mai bună. Operaţia de invenţie — când din aceleaşi mijloace se poate inventa ceva practic şi nou.

Operaţia de critică — când ştie să aleagă partea cea mai avantagioasă. Fiecare dintre noi poate să aparţină unui anumit tip. La unii poate să domine înţelegerea, la alţii inventivitatea, la alţii este foarte desvoltat spiritul critic.

Inteligenţa se împarte în trei mari grupuri. Sunt oameni care se simt bine în lumea teoretică, alţii se simt bine la aplicaţii practice; zicem că primii au o inteligenţă *mecanică* şi alţii *practică*. Sunt oameni cărora le lipseşte tactul, acei ce fac gafe. Sunt persoane care au abilitatea de a stabili contactul cu societatea. Zicem că au o inteligenţă *socială*. Bărbaţii au mai mult inteligenţă mecanică; femeile, socială. Inteligenţa evoluiază, ca orice aptitudine, are şi ea o curbă de evoluţie. Inteligenţa creşte până la 14–16 ani; ea este înnăscută. Trebue să introducem noţiunea de *vârstă mintală*. Vârsta fiziologică de 20 de ani poate să fie a unui om de 35 ani; deci nu importă vârsta ce o ai, ci care pare că o ai. Noi nu putem aprecia inteligenţa copilului decât în raport cu vârsta lui. Raportul între vârsta intelectuală şi cea cronologică este când are coeficientul 1. Când vârsta intelectuală este sub cea cronologică, copilul nu este inteligent. Şi aici se poate face coeficientul până la idioţie şi debilitate mintală. Copiii precoci sunt acei cu vârsta mintală superioară vârstei cronologice. Raportul acesta se menţine şi până la 14 ani. Copiii negrilor sunt precoci la început, în raport cu

cei de rasă albă, dar la 14 ani rămân în urmă. Cu cât inteligenţa unui copil e mai desvoltată, cu atâta creşte până la o vârsta mai mare; cu cât este mai scăzută, cu atâta se opreşte din creştere mai de vreme.

* * *

Inteligenţa are un *nivel*, şi unii psihologi au deosebit şi alte caractere, cum ar fi *extensiunea*. Alţii găsesc şi alte însuşiri ca *rapiditatea* şi *profunziunea*. Un punct interesant este legătura între aptitudine şi interes. Interesul nu merge paralel sau concomitent cu aptitudinea. Iată de ce în examenul personalităţii se examinează separat aptitudinea şi separat interesul. Câteodată ele sunt în contrast unele cu altele

Adler, medic vienez, spune că unii oameni stăruiesc împotriva interesului. Demonsthene a devenit orator pentru că n'avea aptitudini, dar tocmai după ce a învins acest defect, după atâta luptă, a căpătat aptitudinea.

Corelatul personalităţii este mediul. El este corolarul necesar al personalităţii, apoi factorul social. Când diagnosticăm o personalitate trebue să ţinem seama de toţi factorii.

Se organizează şi la Iaşi institutul de orientare profesională (psihotehnică). Exemplu: un copil repetent, care a fost examinat. I s'a aplicat un test de inteligenţă. La primul test copilul a fost inferior, la al doilea a fost superior. La aptitudini tehnice i s'a dat cutia lui Decroly, pe care a deschis-o repede, ceea ce dovedea că are aptitudini tehnice. La primul test trebuia să ţină seama de timp.

Personalitatea este dependentă de ambianţa socială. Ea se defineşte şi prin conştiinţa de sine. Conştiinţa de sine constă în părerile ce le avem noi despre personalitatea noastră. Copilul vrea să fie mare, el nu vrea să fie dominat. In educaţia familiară se comite o inegalitate între sexe. Băiatului i se permit mai multe decât fetei. Mediul poate fi împărţit în mai multe părţi:

1. *Mediul familiar*, aspectul social a familiei, poziţia familiei în societate. Toate manifestările individuale şi sociale se ierarhizează. Manifestările noastre se ierarhizează; există o scară de valori. Este vorba de rangul social, diferenţa da-

torită mai multor factori: profesiune, rang, avere, nobleţea familiei, numele. Această distincţie are valoare, fiindcă un copil dintr'o familie de jos va fi timid, datorită situaţiei familiei lui. Între diferitele pături sociale se formează diferite bariere cu tendinţa de a trece din una în alta.

2. *Mediul economic* creează o anumită psihologie. Un om cu bani se prezintă altfel în societate decât unul crescut în privaţiuni. Un copil de om bogat va fi îndrăzneţ şi va avea mai multă încredere în sine decât un copil mai sărac, care va fi sfios. Factorul economic acţionează şi în mod indirect, prin influenţa care o exercită asupra părerii noastre, despre noi înşine.

3. *Mediul profesional.* Nu toate profesiunile sunt la fel, pe acelaşi nivel. Unele sunt mai nobile, altele mai puţin nobile. Aşa le consideră societatea de azi. Idealul părintelui este de a face din copilul său un profesionist şi nu un meseriaş. Care este deosebirea între meserie şi profesie?

Profesia este activitatea de comandă; meseria este de execuţie.

Un copil de meseriaş va avea altă psihologie decât unul de profesionist. El va avea o altă psihologie şi o altă conştiinţă de sine. Valorile sociale creează în sufletul copilului o mentalitate.

4. *Mediul cultural.* O atmosferă culturală în familie este o atmosferă prielnică desvoltării potenţelor din sufletul copilului. Scopul oricărui educator este de a-şi avea un mediu cât mai prielnic creşterii copilului. Noi nu putem înţelege psihologia unei familii numai întrebând pentru ce se cheltuesc banii în familie. Atmosfera psihologică a familiei este însemnată Sunt familii în care este linişte şi bună înţelegere şi altele unde este desordine şi veşnic scandal. Copiii fără familie vor avea de sigur o altă psihologie.

5. *Aspectul educativ.* Este vorba de cele două aspecte externe: Educaţia prea severă şi educaţia prea afectuoasă. Unii părinţi lasă pe copii prea liberi şi le fac toate exhibiţiile; aceasta o fac pentrucă în copilăria lor nu s'au bucurat de afecţiune. Se naşte atunci în copil conştiinţa că el poate face orice. Copilul are putere de dominaţie şi are o sumedenie de mijloace pentru a exploata afecţiunea părinţilor. Cam

aşa se explică sinuciderile, — cu tendinţa de a face pe cel iubit să regrete.

Pentru desvoltarea personalităţii şi a caracterului, trebue să ţinem seama de două lucruri: *sentimentul de personalitate şi sentimentul social.*

Adaptarea la mediul social este o problemă foarte interesantă pentru noi. Atunci când mama are prea multă afecţiune pentru copil, se formează între ei o aşa de mare legătură, încât copilul nu se poate detaşa de familie şi să se ataşeze de altcineva. In rezumat, o educaţie afectuoasă creează copii fără iniţiativă şi care nu vor reuşi în viaţă — copii şterşi.

Educaţia prea autoritară trebue să impună copilului voinţa, dar nu în aşa măsură încât la orice dorinţă a copilului să se răspundă negativ. Această autoritate excesivă naşte o psihologie contrară. O dorinţă care se isbeşte de obstacol, se atrofiază, moare. Exemplu: o ştiucă pusă într'un acvarium despărţit printr'un geam de sticlă în două; dincolo de geam erau peştişori mici. La început ştiuca vrând să-i prindă, se isbea de geamul despărtitor. După un oarecare timp i s'a scos geamul; acum ea nu se mai repezea după peştişori. In modul acesta copilul găsind tot opunere din partea părinţilor i se atrofiază sufletul. Copilul trebue să fie crescut cu dorinţa de a învinge obstacolul şi de a triumfa; să ştie să ia viaţa în piept.

Vin apoi copiii rebeli care în mod voit se opun la orice. Ei nu pot suporta nicio autoritate. Sunt copii care neagă toate valorile sociale. Noi trebue să ţinem seamă de predispoziţiile lor organice şi de mediul în care îi găsim.

6. *Aspectul timpului.* Ceea ce devine cineva, se datoreşte fazelor de care am vorbit, dar se datoreşte şi timpului. La 3 ani se naşte în copil *conştiinţa de sine*, care apare în conflict cu mediul. Vine apoi *faza romantică* a copilului, când îi place să citească romane poliţiste. Apoi faza mai *serioasă* când tânărul caută să-şi realizeze idealul visat. Este perioada de victorii pentru unii şi de înfrângere pentru alţii.

După această perioadă de realizări, ajungem la declin:

bătrâneţea. Satisfacţiile bătrânului sunt amintirile lui din trecut. Acesta ar fi ciclul normal al unei existenţe.

* * *

Ceea ce numim personalitate apare sub triplu aspect. Complicaţia începe în momentul în care noi ne credem altceva decât ceea ce suntem. A doua realitate este faptul că şi alţii au o părere despre noi. Atunci ce suntem noi? Ceea ce credem noi despre noi înşine, ori ceea ce cred alţii despre noi? Părerile noastre despre noi le exprimăm în autobiografii, ceea ce cred alţii se exprimă în biografii. Ceea ce este personalitatea în sine nu ştie nimeni.

Intre ceea ce credem noi şi ceea ce suntem, este o deosebire. Foarte puţine persoane se cred mai puţin decât sunt. Distanţa între ceea ce suntem şi ceea ce ne credem, psihologia o exprima în indicele *„bovaric"*, care poate fi mai mare sau mai mic

Din cele afirmate până aici degajează mai multe concluzii practice. Vedem că explicarea personalităţii rezidă în acest factor, mediu. Este necesar să modificăm în unele cazuri mediul social. Un educator cu mult tact va diagnostica toate defectele copilului şi va găsi mijloacele să înlăture toate viciile. In desvoltarea noastră trecem prin mai multe faze.

Metodele de diagnosticare. Cea mai veche metodă este observaţia, apoi aprecierea, testele, metoda asociaţiei şi psihanalitică.

Metoda observaţiei poate fi internă şi externă. Internă se exprimă în confesiuni şi autobiografii, externă poate fi provocată. Orice fapt îl vedem prin interpretare atunci când îl observăm Pentru aceasta se cere să ai un dar special—*intuiţa* şi multe cunoştinţe. Aşa de pildă un copil nu învaţă. Pot fi mai multe interpretări: e leneş, poate n'are aptitudini, nu-i place profesorul, nu-i place materia, nu-i la curent cu materia şi de aceea îi displace. Copilul fură; iată un fapt cu semnificaţie multiplă. Poate fură din răzbunare, din necesitate, din cauza unei tendinţe interne morbide—cleptomania. Un fapt filantropic de a ajuta pe cineva poate fi făcut din egoism, (nu poţi suferi mizeria); altul îl face din vanitate,

altul din superstiţie şi altul din pură datorie. Să nu ne grăbim deci să diagnosticăm repede, căci dela fapt şi până la diagnosticare este o distanţă apreciabilă. Metoda observaţiei, după cum se vede, este o metodă foarte delicată. Are însă un avantaj: copilul nu ştie că este observat.

Metoda aprecierii constă în următoarea operaţie: Dintr'o clasă, un grup de elevi sunt puşi să se observe pe ei înşişi şi să observe şi pe colegii lor. Această apreciere se face numai dintr'un singur punct de vedere şi se notează cu note. Metoda este foarte interesantă şi poate da rezultate bune. In America s'a întrebuinţat mult. La noi a fost practicată la Seminarul Pedagogic din Iaşi.

Metoda testelor. Faptele sufleteşti se pot măsura; sentimentele se pot măsura şi ele. Chiar şi unele calităţi morale pot fi măsurate. Insăşi societatea introduce o unitate de măsură, când e vorba de sentiment. Doliul în caz de moarte — doliul mare şi doliul mic. Unitatea de măsură este etalonul, care-l obţinem după ce am dat la o serie de copii mai multe întrebări şi scoatem procentul ce ne trebue după scara metrică a lui Binet-Simon. Sunt şi teste cu puncte. In aplicarea testelor trebue să cunoaştem multă psihologie, întrebuinţată cu mult tact

Metoda asociaţiei. Pot fi asociaţii libere, sau se dă copilului un cuvânt şi el trebue să răspundă cu o serie de fraze. Şi metoda asociaţiei trebue dirijată, căci se spune, spre exemplu copilului: „la acest cuvânt să-mi răspunzi printr'un cuvânt compus". Se pun o serie de cuvinte indiferente: verde, vapor, lac, la care se pot da mai multe răspunsuri. Aici copilul a răspuns: la *verde* = câmp, la *vapor* = scufundare, la *lac* = apă. Psihologul poate constata câteva răspunsuri semnificative. La o a doua experienţă poate constata că era un complex de sinucidere (sugerat prin cuvintele scufundare şi adânc), cuvântul e legat de complex şi atunci întârzie reacţia. (Exemplu, un îndrăgostit rămâne perplex câteva minute, când aude pronunţându-se numele iubitei).

Metoda interogatorului este un fel de chestionar oral. Insă între chestionar şi interview este o deosebire, căci noi putem schimba întrebările. Trebue să ştim cum să întrebăm ca să

nu sugerăm răspunsul. Chestionarele anonime sunt mai practice în această privinţă. Interpretul trebue să îndeplinească mai multe condiţii. Să ştie să înspire respect, să aibă o anumită înţelegere, să ştie psihologie, etc.

Metoda psihanalitică se apropie de metoda interogatorului. Doctrina psihanalitică este reprezentată de S. Freud. Pornind dela aspectul dinamic al sufletului, Freud spune că forţa care explică dinamitatea noastră sunt instinctele, dintre care cel mai puternic este instinctul sexual. Copilul, din cauza normelor sociale, refulează instinctul sexual şi, în modul acesta, se pot produce în organism diferite tulburări psihice cum sunt *nevrozele.* Acest instinct se poate sublinia, şi atunci dă naştere la opere de artă. Metoda lui Freud este de a scoate în conştiinţă aceste complexe şi aceasta se poate face prin metoda asociaţiei. Psihologul trebue să-l facă pe pacient ca să se confeseze lui ca unui duhovnic.

Şi, în sfârşit, *metoda cazuistică* este un fel de fişe în care se notează mai multe observări ale elevului. Aceste observări trebuiesc interpretate, şi aceasta este datoria psihologului.

Spovedanie lui Moș Crăciun

Desprins din înaltul cerului și învestmântat în haina albă a veșniciei, Moș Crăciun coboară iarăși printre noi. El vine ca și în anii trecuți, dintr'o lume smălțată pentru de-apururi cu florile păcii și ale nemărginitei bunătăți, să asculte mugetul existenței pământene, să privească la valurile trecătoare ale vieții prinse în vârtejul crudei nimicnicii, aducând în desaga tradiției naivă alinare.

Omenirea se găsește în căutarea unui echilibru social nou, care să-i deschidă o altă perspectivă de progres Și în haosul acestor dibuiri adesea scăldate în sânge, *Nașterea* căpată proporții de simbol inedit. Duhovnic pentru decesul epocii de ieri și martor la răsăritul luminos al evului istoric de mâine, *Moșul* acestui an pare a fi misionarul-ctitor al unui așezământ durabil de pace, cultură și dreptate în lume.

Fiecare popor va avea un sol căruia să-i încredințeze păsurile, fiecare suflet național va putea să-si deschidă porțile gândului spre a mărturisi fragmente din cuprinsul tragic al existenței. Sub vestmântul lui nevăzut, milioane de glasuri vor putea să îngâne, în sfârșit, preludii din frământata simfonie a vieții.

* * *

Și acum, Moș Crăciun, ascultă spovedania tristă a unui dascăl din țara binecuvântată a Românilor.

Destinul nostru istoric este țesut dintr'un șir întins de lupte, dintr'o lungă perioadă de convulsiuni, de suișuri și coborîșuri, toate îndreptate către un singur scop: menținerea și afirmarea noastră ca popor luminat aici la poarta de răsărit a Europei. Văile dela noi povestesc prin șopot de izvoare și prin freamăt de codru, amintirea unor vremuri hotărîtoare pentru neamul românesc.

Au trecut pe aici barbari, care au pârjolit pământul şi au nimicit avutul strâns cu trudă multă de localnici; au săgetat asupra ţarinei noastre vecini flămânzi de moşii străine; s'au amestecat în gospodăria voievozilor români o mulţime de venetici, dar niciunul n'a isbutit să ne înăbuşe fiinţa.

Credinţa lui Iisus şi dragostea de libertate au sfârşit prin a triumfa. In religia blândului Mântuitor, Românul a găsit rezervorul nesecatei iertări, dogma veşnicei frăţii şi cultul eternului din om, iar în libertate suprema raţiune a progresului.

Pentru o existenţă independentă, pentru apărarea credinţei şi a sfintei libertăţii, Românul a ştiut întotdeauna să fie un neîntrecut soldat.

In ale culturii noi nu ne-am spus încă ultimul cuvânt. Şcoala noastră, începută acum câteva secole pe prispa bisericilor sau în tinda dascălilor vremii, a evoluat mult, e drept, dar nu în măsura pe care o impune ritmul contemporan. Căci satul, deci baza organismului social dela noi, pluteşte încă în întunerec. Invăţământul rural din România nu are aproape nimic din spontaneitatea ce caracterizează setea de a câştiga noi lumini pentru minte. Tot ce s'a făcut până acum în acest scop, atinge în general numai suprafaţa spirituală a massei populare, nu şi adâncimea ei. *De unde rezultă inexistenţa unui autentic fenomen cultural în lumea satelor.*

Pricinile acestei stări de lucruri sunt destul de numeroase. Iată câteva:

Starea economică a ţăranului este în majoritatea cazurilor, de-a-dreptul mizeră. Gospodăria lui nu oferă adesea decât un spectacol jalnic: case mici şi dărăpănate, împrejmuite cu urme de garduri; unelte de mână improvizate, pământ puţin şi vite pipernicite. In astfel de condiţii este uşor de prevăzut standardul de viaţă al familiilor săteşti, care ne dau o mortalitate înfantilă uluitoare şi un număr de înapoiaţi psiho-fizici, îngrijorător.

Frequenţa şcolară slabă, provenită din pricină că vlăstarele rurale sunt uzate încă dela 4—5 ani în economia casei, ilustrează până la evidenţă consecinţele lipsei materiale asupra progresului cultural în massa populaţiei săteşti.

Să mai vorbesc de sărăcia îmbrăcămintii şi de faptul că elevii nu au cu ce să-şi cumpere o carte, un caiet, un creion? Răspunde, Moş Creciun...

Şcoala din punct de vedere tehnic, nu oferă un mediu prielnic unei educaţii temeinice.

Mai întâi nu avem localuri. Există o mulţime de sate unde se face curs în case particulare, imposibil de adaptat la nevoile reale cerute de învăţământ. Şi ce este mai tragic, sunt sate unde nu se pot înscrie toţi copiii, din acelaşi motiv.

Clădirile existente nu au mobilier suficient, iar atelierul şi laboratorul rămân — pentru câtă vreme? — un simplu deziderat. Nimic din ce-ar putea să ajute munca educatorului, nimic din ce-ar atinge şi ar susţine curiozitatea copilului nu vezi în zestrea celor mai multe din şcolile actuale.

Igiena îşi găseşte o slabă aplicare în sălile de clasă neluminate, pline de igrasie uneori şi dotate cu o capacitate extrem de redusă.

Învăţătorul, considerat ca factor dinamic în scontarea efectelor educative asupra generaţiilor ce-i trec prin mână suferă şi el de două mari lipsuri: *lipsă de pregătire, lipsă materială.*

Aşa cum îl dă societăţii şcoala normală, învăţătorul nu este şi nici nu poate fi decât cu rari excepţii, o personalitate didactică. Îi lipseşte pentru aceasta scheletul spiritual graţie căruia s'ar putea desăvârşi prin achiziţii căpătate în viaţă.

Educaţia, chiar când este considerată o meserie, presupune meaturitate sufletească, presupune oarecare maleabilitate şi suplete, orizont cultural, putinţă de adaptare la neprevăzut şi spirit de invenţie, atribute care nu se pot închega deplin în şcoala normală.

De aceea se impune înfiinţarea *Academiei Pedagogice* cu o durată de cel puţin 3 ani, în care fiecare învăţător să-şi formeze temeinic personalitatea.

Din punct de vedere material, educatorul se găseşte pe o poziţie extrem de scăzută. Retribuţia care i se dă, sfidează orice posibilitate de existenţă omenească. Nu-i asigură

prea adesea, nici viaţa lui organică. Despre cărţi, reviste, excursii, etc. nu poate fi vorba.

Pe acest plan, *nu se ţine seamă că elanul devine constructiv numai când este ajutat, numai când are satisfacţia colaborării efective între termenii ce se eşalonează la temelia unei opere de proporţii, în speţă, actualizarea energiei care dormitează în massa anonimă a poporului.*

O *psihologie românească* va trebui să ne arate profilul spiritual al copiilor noştri, pe regiuni. Iar manualele didactice şi programa analitică vor trebui să-l respecte până în cele mai mici amănunte.

Consider principiul activist ca un bun câştigat definitiv în educaţie şi în funcţie de acesta socot că adaptarea mijloacelor de învăţământ sufletului copilului aşa cum îl creează mediul înconjurător şi atmosfera spirituală a familiei şi regiunii, nu poate întârzia.

Incadrarea copilului în mediul său, iată cum sună glasul crainicilor pedagogiei moedrne.

* * *

Moş Crăciun, iartă-mi lunga spovedanie. Şi du măcar acolo, în cer, gândul dascălului care a îndrăznit să cugete o clipă la realităţile din jur...

Vasile Chîcu

Organizarea muzeului şcolar

II.

Pregătirea preparatelor, închiderea borcanelor, albirea spirtului denaturat, chit pentru lipitul sticlei de sticlă, desvoltarea mustei, desvoltarea viţelului, preparrea melcului, prepararea creierului, desvoltarea puiului de găină, preparate uscate cu ajutorul terpentinei, prepararea unui craniu de iepure, albina şi decalcitarea oaselor.

Pentru montarea colecţiilor noastre, ce le vom păstra cu ajutorul soluţiilor prezervative — avem nevoie de borcane de sticlă. Cele mai bune borcane sunt cele în muchii. Inconvenientul constă în faptul că sunt foarte scumpe şi se găsesc greu (fabrica de sticlă „Turda" vinde 50 lei bucata cu o capacitate de $^1/_2$ kg.). Suntem nevoiţi să recurgem la obişnuitele borcane de compot ce au capacitatea până la 2 kg. şi costul până la 10 lei bucata. Defectul lor constă în desfigurarea ce o produc obiectelor expuse. Montarea colecţiei se face pe o placă de sticlă mată sau obişnuită, de lungimea borcanului, ce va intra uşor pe gura lui, sprijinindu-se cu un capăt de fundul şi altul de gura borcanului, luând poziţie oblică.

Pentru închiderea ermetică a borcanelor, ne servim de dopuri din plută acoperite cu hârtie pergamentată sau fierte în parafină. Măsura aceasta e necesară pentru a preîntâmpina dintr'o parte: alterarea soluţiei ce vine în contact cu dopul, din altă parte, evităm evaporarea. In cazul că gura borcanului are diametrul prea mare, deci nu se pot găsi dopuri de mărime potrivită, tăiem din sticlă un capac, ce-l vom ajusta după gura borcanului. Ajustarea se face cu ajutorul unei pile. Vom pili gura borcanului, stropind locul pilit cu petrol, pentru a ajuta şi uşura lucrarea.

De îndată ce totul a fost pregătit (dopul fiert, capacul

de sticlă ajustat, placa tăiată, spălată şi uscată), trecem la montarea propriu zisă.

Pe placa de sticlă, destinată colecţiei, se plasează obiectele în ordinea stabilită, cu etichetele respective.

Notarea pe etichete se face cu tuş chinezesc.

Insemnăm locul fiecărui obiect şi etichetă — scoatem totul depe placă şi începem lipirea.

Pentru lipire ne servim de gelatină care în combinaţie cu formalina are calitatea de a se întări. De această proprietate ne servim la încleiatul unor obiecte cu dimensiuni destul de mari (şopârle, creieri). Gelatina necesară se prepară astfel: 2 foi de gelatină albă se taie mărunt într'un borcănaş, peste gelatină turnăm apă până la acoperire şi lăsăm să se moaie timp de 12 ore. Topirea se face introducând borcănaşul cu gelatină într'un vas cu apă ce fierbe, exact cum se prepară cleiul de tâmplărie (vezi Nr. 7—8 al revistei). Pentru ca să poată fi păstrată cantitatea rămasă neîntrebuinţată, turnăm 2—3 picături de acid fenic — gelatina nu se va altera. Intrebuinţarea se face în stare fierbinte.

De îndată ce gelatina este gata pentru lucru, cu ajutorul unei pensule, întindem un strat subţire de gelatină peste obiect sau etichetă. Plasăm obiectul sau eticheta la locul destinat, lucrând cât se poate de armonic, fără bruscheţe, aşteptând 10—15 minute.

Gelatina se va răci. Peste obiectul sau eticheta lipită dăm din abundenţă formalină concentrată. In acest fel lipim obiect după obiect şi etichetă după etichetă. Atunci când larva, sau oricare vietate are culoarea albă, deci nu va fi vizibilă pe placa mată, preparăm un fond negru vopsind cu tuş chinezesc o bucată de hârtie potrivită ca dimensiune cu mărimea obiectului dat. Colecţia lipită pe placă nu o vom introduce în borcan decât după ce ne-am convins că totul e fixat bine şi la loviturile noastre peste sticlă, nu cade nimic. Dacă nu reuşim să lipim obiecte mari ca: şopârle, melci, lipitori, etc., din lipsă de dexteritate, acestea se pot fixa legându-le cu un fir de mătase ce a fost muiat. Ca firul să nu fie tăiat de marginile sticlei, locul de contact se va rotunji cu ajutorul pielei

După două, trei zile, preparatul poate fi închis. Dacă se astupă borcanul cu dop, se va tăia la nivel cu gura borcanului, vom curăţi tăietura cu glas-papir—turnăm peste dop parafină şi dăm cu asfalt lac. Dacă e nevoie să acoperim borcanul cu capac de sticlă, lipim, servindu-ne de următoarea combinaţie:

100 gr. sacâz
10,20 gr. ulei de masă

Sacâzul se topeşte direct la foc, într'un vas de fier, iar la dispariţia complectă a spumei se toarnă uleiul. După cantitatea de ulei întrebuinţat vom avea chit mai tare sau mai moale.

Lipirea se face cu uşurinţă dacă, atât capacul cât şi gura borcanului în locurile de contact vor avea sgârieturi ce se produc cu ajutorul pilei.

După toate aceste operaţii pregătitoare lipim, dând atât capacul cât şi gura borcanului — cu chit. Peste câteva ore răsturnăm borcanul cu gura în jos. In cazul că apar: picături în locul lipit — încălzim capacul, curăţim tot chitul, uscăm bine ambele conexiuni, dăm din nou cu chit, aplicăm capacul executând o uşoară mişcare de rotire—spre stânga şi dreapta. Constatând că lipirea s'a făcut în mod perfect, întindem peste capac o bucată de băşică de porc, muiată bine, apoi legăm cu aţă, iar după uscare tăiem cu un briceag partea inutilă a băşicei—la hotar cu sfoara. Bucăţile din băşică ce s'au prins de sticlă se scot uşor cu apă caldă.

Ultima operaţie este acoperirea băşicei de porc cu asfalt lac diluat cu puţină benzină — operaţia se repetă de 2—3 ori.

Inarmaţi cu aceste sumare cunoştinţe, putem trece la realizare. Câteva exemple expuse mai jos, vor complecta cele înşirate până aici—prin variaţia procedeelor ce se ivesc dela caz la caz.

Desvoltarea muştei obişnuite

Pentru a aduna materialul necesar acestei colecţii, vom cultiva singuri studiile desvoltării în următorul fel: Me vom procura o bucată de ficat ce o vom pune pe o farfurie,

având grijă ca pe fundul ei să fie suficientă apă. (Apa va păstra umiditatea necesară). Farfuria o vom pune pe o ladă umplută cu nisip şi o vom acoperi cu o pânză de sârmă, a cărei ţesătură va fi suficient de rară pentru a permite trecerea muştei. Acoperirea cu sârmă e necesară în cazul că locul e prea expus şi ficatul poate fi furat de pisică sau păsări. In primele 2—3 zile colectăm ouăle de muscă ce sunt depuse în grămăjoare compacte, de culoare alb—murdară, pe suprafaţa ficatului. Colectarea se face în eprubete ce vor conţine o cantitate oarecare de formalină concentrată. Pentru a separa ouşoarele unele de altele, scuturăm puternic eprubeta cu colecta.

La fiecare 2—3 zile avem grijă să adunăm larvele respective, fiecare stadiu de desvoltare, păstrându-l în eprubeta separată, care conţine aceeaşi formalină concentrată şi e înzestrată cu eticheta necesară notării gradului de desvoltare.

Când observăm că larvele mai mari părăsesc farfuria şi se îngroapă în nisip, vom răscoli nisipul şi vom colecta pupele. Dacă vrem să expunem interiorul unei pupe, acesteia, după ce a fost tratată cu formalină puternică, i se va rupe cu pinţeta—învelişul.

Desvoltarea complectă durează 21 zile.

Colecţia, instalată într'o eprubetă mai măricică, fixată cu ajutorul cleiului de gelatină pe placa de sticlă potrivită dimensiunii eprubetei înzestrată cu cu etichete explicative scrise cu tuş chinezesc, închisă cu dop de plută fiert în parafină, dopul eprubetei acoperit cu un strat de parafină şi dat cu asfalt lac, prezintă: a) ouă b) larve de diferite vârste c) pupe d) musca bărbat e) musca femeie.

Desvoltarea viţelului

Materialul necesar acestei colecţii îl putem procura uşor dela abator. E de dorit să avem 3—4 stadii de dezvoltare. Formalina—în acest caz—are o acţiune distrugătoare. Evităm dezastrul tratând embrionii cu următoarea combinaţie:

Formalină 40% . . .	10 gr.
Apă	200 gr.
Sare de bucătărie .	2-3 gr.

In această soluţie vom ţine materialul 2-3 zile. De aici introducem colecţia în spirt denaturat, pentru 2-3 zile. In spirt, embriorii îşi recapătă coloraţia, de unde se instalează definitiv într'un borcan cu soluţia de formalină 2%, legând fiecare bucată de placa de sticlă cu fir de mătase.

M e l c u l

Melcul e greu de preparat din cauza căsuţei, unde-şi ascunde corpul în caz de pericol. Pentru a-l forţa să-şi scoată corpul, îl vom pune într'un pahar plin cu apă. Paharul îl vom acoperi cu o placă de sticlă. Vom căuta să nu se găsească apă între placa de sticlă şi apă. Peste 2-3 zile melcul moare din lipsă de are. Dacă cornițele n'au fost bine scoase, le vom extrage cu pinţeta. Incercăm sensibilitatea corpului înţepându-l cu acul. Ouăle melcului se găsesc sub pietre Colecţia va prezenta — ouăle a 2—3 melci de diferite vârste căsuţa tăiată cu traforajul, transversal.

Desvoltarea puiului de găină

De sub cloşcă vom scoate din 2 în 2 zile — câteun ou. Il vom sparge — aruncând conţinutul într'un vas în care am turnat formalină concentrată. E bine ca să se păstreze jumătate de găoace, ceea ce se poate face la embrionii de 8—9 zile.

După 10—15 zile de tratare cu formalină pură — toţi embrionii sunt destul de întăriţi şi pot fi montaţi definitiv. Pe plasa de expunere se vor lega cu fir de mătase, iar etichetele explicative se lipesc cu gelatină. E de dorit ca fiecare embrion să fie montat în borcan separat.

Prepararea creierului de viţel

Procurăm creierul de viţel dela măcelar. Inainte de a-l plasa în rândul colecţiilor noastre, e nevoie ca meningea să fie ruptă de pe masa nervoasă. Tratându-l cu formalină curată, timp de 5—6 zile, meningea se poate uşor rupe cu pinţetă, fără a dăuna masa interioară. Păstrarea se face în soluţia următoare : formalină 5% + glicerină, într'o cantitate oarecare (la 1 kg. formalină 5% se poate pune 100 gr. glicerină).

O serie de preparate demonstrative şi uşor de preparat se poate căpăta prin uscare şi tratare cu terpentină.

Luăm un caz: o inimă de bou cu artera aortă întreagă şi o bună bucată din vână. Cu ajutorul unui instrument oarecare, vom distruge pereţii dintre auriculi şi ventriculi. Turnăm apă şi spălăm cât se poate de bine interiorul. Introducem mici bucăţi de vată îmbibată cu formalină până la complectarea golului. (Atât vâna cât şi aorta se vor umplea cu aceeaşi vată). Expunem obiectul, în cazul de faţă inima, la un loc bine bătut de soare şi vânt. Stropim în primele 2 zile cu formalină, servindu-ne de pompa pentru flit, iar restul zilelor, până la uscare, de trei ori pe zi, cu terpentină distilată. In general, e suficient 6 zile. După uscare se dă cu lac sau se colorează tot cu lac ţinând cont de coloraţia respectivă a obiectului. Se fixează totul cu ajutorul sârmelor zincate şi a cuielor pe o scândurică.

Vopsită în alb, cu eticheta explicativă, se instalează într'o cutie acoperită cu capac de sticlă, iar dacă obiectul e prea mare se va aranja în dulap.

In acest fel se poate prepara şi păstra: un stomac de viţel sau porc cu porţiunile de esofag şi intestin, bucăţi de trahee şi esofag, secţiuni de intestin gros şi subţire şi chiar plămâni.

Un exemplu va demonstra felul de prepare al stomacului de viţel. Se spală interiorul turnând pe esofag apă (intestinul se leagă); spălarea se repetă de 2—3 ori. Vom curăţi de grăsime partea exterioară. Vom umfla stomacul până la dimensiuni normale şi vom lega bine atât esofagul cât şi intestinul. Expunem la soare şi vânt, având grijă să dăm din când în când o mişcare de rotaţie, pentru ca uscarea să se facă uniform. Tratarea cu terpentină şi formalină se face exact ca la exemplul precedent (uscarea inimei).

După uscare se curăţă cu benzină pentru a înlătura praful şi se dă cu şerlac peste vopseaua ce o vom aplica.

Petre Ţanţu

Folklor basarabean *)

cules de **Gh. V. Madan**

Florile dalbe

Sculați, sculați boieri mari
Florile dalbe.
Și sculați și vă spălați,
Florile dalbe.
La icoană vă 'nchinați,
Florile dalbe
Și sculați și slugile,
S'aprindă făcliile,
Să mături curțile,
Să deschidă porțile.
Că vă vin colindători,
Noaptea pe la cântători
Și nu vin cu niciun rău,
Ci vă vin cu Dumnezeu.
Sunt doi meri și doi prăsazi,
Din tulpini îndepărtați,
La vârfuri înpreunați.
Dar în vârful lor ce este ?
Este un pat mare rotat,
De îngeri înconjurat.
Dar într'nsul cine este ?
Dumnezeu cel mititel,
Mititel și 'nfășețel,
Cu scufie de ucenic,
Față dalbă de mătasă,
Cu chichie de hârtie,
Iar în fundul chichiutei,
Este-o piatră nestemată :
Ce cuprinde-o lume toată :
Țarigradu jumătate,
Rusalim a treia parte
Și 'mprejur, pe rămurele,
Cântă două turturele.
Turturelile au sburat,
Boerii mari că s'au sculat,
Cinci capice că ni-au dat,
Și de-acum până 'n vecie,
Mila Ta Doamne să fie !

*) Se cântă la Trușeni, jud. Lăpușna

Plugușorul (copiilor)

Hăis, plugu cu doisprezece boi,
La coadă codâlghei, la coarne bourei — hăi
Păziți cu sămânța că se usucă brăzdița, — hăi!
Păziți cu colacu, că sar boii pragu — hăi!
Păziți cu covrigu, că ne strânge frigu — hăi!
Păziți cu nucușoarele
Că se bat juncușoarele — hăi!
Păziți cu gogoașele
Că se bat moașele — hăi!
Păziți cu zaharcalele,
Că se ciupesc cioarele — hăi!
Păziți cu colăceii
Că se bat băieții — hăi!

Se spune la Trușeni, jud. Lăpușna

ZIUREL DE ZIUA

COLINDĂ

Armonizată de **Vasile Popovici** *Cuvinte de* **V. Luţcan**

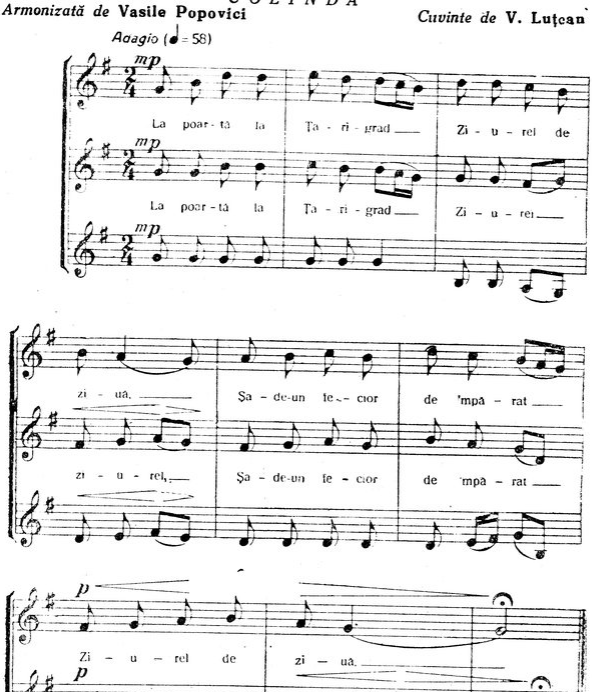

La poartă la Ţarigrad
Ziurel de ziuă,
Şade-un fecior de'mpărat,
Ziurel de ziuă.
Şi intreabă: luminos,
Ziurel de ziuă,
Unde s'a născut Christos,
Ziurel de ziuă?
— Acolo la Galileu,
Ziurel de ziuă,

La casa lui Dumnezeu,
Ziurel de ziuă.
Mai departe, mai departe,
Ziurel de ziuă,
E un deal ce ne desparte,
Ziurel de ziuă.
Faţa-i albă şi frumoasă,
Ziurel de ziuă,
Ca un flutur de mătasă,
Ziurel de ziuă.

Vântul mângâie în zori,
Ziurel de ziuă,
Leagănul cel plin de flori,
Ziurel de ziuă.
Pe când stelele din cer
Ziurel de ziuă.
Se arată şi-apoi pier,
Ziurel de ziuă.

CRONICA

Insemnări

Reabilitarea omului

Concepţia dualistă a omului ni-l înfăţişează pe acesta drept o unitate organic-spirituală. De o parte stă biologicul, elementul trecător şi prea adesea vulgar din fiinţa noastră; de altă parte îşi afirmă existenţa spiritul, realitate superioară prin ea însăşi, ce ţine de lumea eternului transcendent.

Prin forma lui materiala omul rămâne o verigă — fie şi ultima — din lanţul evoluţiei zoologice, înregistrând de-alungul existenţii sale finalismul rigid al legilor care domină substanţa fizică; în timp ce prin esenţa lui internă se înalţă către regiunea divinului fără contur şi fără vreme. Spiritul, care pentru Socrate, Platon şi Aristot reprezenta unicul principiu superior din om, iar pentru Virgilius era forţa generică a dinamicei lui materiale (mens agitat molem), constitue izvorul autentic al *posibilităţilor* nobile din adâncul fiinţei omeneşti.

Sufletul este în permanenţă mişcare, în neîntrerupt sbucium. Energia internă din fiecare ins îşi caută totdeauna un drum, un canal pe care să se scurgă şi la marginea căruia să poată îmbrăca chipul unei înfăptuiri noui. Veşnica năzuinţa a spiritului către zările ţinuturilor olimpice, către lumea eternităţii, pare a fi cel mai caracteristic atribut din cuprinsul vieţii noastre de interior, graţie căruia, omul poate spera o evadare definitivă din lanţul organicului, astăzi dominant.

Pentru ca fiinţa umană să ajungă la o deplină autonomie psihică, în sfera căreia jocul liber al putinţelor sale creatoare să-şi găsească legitima rezolvare, se impune o revenire la cultul efectiv al eternului omenesc. *Omul în tot ce are mai înalt, în tot ce ţine de veşnicie, iată crezul cultural al unor vremuri de nouă spiritualitate.* Numai descătuşată de lumea animalică speţa umană va putea urca liber pe scara valorilor ce duce la umanism şi implicit către posteritate. Căci umanismul, indiferent în ce direcţie se manifestă, constitue semnul sigur al unei spiritualităţi de înaltă ţinută. Dovadă ne stă cartea istorică a culturii şi civilizaţiei omeneşti.

In antichitate Grecii (şi anume locuitorii Atenei democrate) au făcut din *raţiune* axa gândirii şi a acţiunii lor, ajungând prin aceasta să creeze o cultură pe temeiul problemelor omeneşti. Pornind dela realitatea vieţii în raporturile sale cu natura şi cu mediul social, Grecii au reuşit să se ridice la

o concepţie cu mult mai avansată despre om şi lume, faţă de epoca respectivă. Aşa se explică apariţia şi, mai ales, fecunditatea renumiţilor filosofi (Socrate, Platon, Aristot), care aveau să influenţeze secole de-a-rândul gândirea omenească, alături de întreg ansamblul manifestărilor spirituale, atunci în plină ascensiune, către valori de cultură superioară.

Atât de luminoasă a fost în strălucirea ei cultura greacească, încât a trecut şi la Romani. Splendoarea armoniei dintre spirit şi materie, pe care o visaseră Grecii, şi-a păstrat şi la strămoşii noştri latini funcţiunea de ideal.

Sfârşitul humanismului antic (greco-roman) s'a produs odată cu afirmarea creştinismului, care venea să rezolve inegalităţile sociale proorocind pentru năpăstuiţi, balsamul veşniciei într'o lume ce ţine de necunoscut.

Filosofia şi arta greco-romană au fost eclipsate în tot acest timp de concepţia noii religii care, distrugând barierele dintre oameni, proclama egalitarismul extrem ca fundament unic al unei alte ordini în lume.

Odată, însă, cu zorile timpurilor moderne în care se înnecau ultimele rămăşiţi ale obscurantismului din epoca de mijloc, valorile culturii antice au nceput să reapară la suprafaţă. Dante, Boccacio, Petrarca, Erasm, Thomas, Morus, Montaigne, Bacon, formează pleiada de început a celor care au lucrat la reaşezarea omului în centrul tuturor preocupărilor. Humanismul vechiu îşi afirma din nou fiinţa demonstrând, astfel, durabilitatea construcţiilor născute din sbuciumul liber al spiritului omenesc, în opoziţie cu şubrezenia clădirilor tangente lui.

Renaşterea, gândită sub raportul tuturor direcţiunilor în care s'a manifestat, subliniază în chip unic putinţa creatoare a omului atunci când acesta îşi aparţine, atunci când el trăieşte fiorii unui ideal detaşat de capriciul decăzut al dorinţelor fizice.

Incât, cultul *raţional* al personalităţii umane, libertatea şi autonomia ei creatoare formează cei doi termeni ai *reabilitării omului*, astăzi victima unei pseudo-spiritualităţi cu rădăcini vizibile într'un imperialism ce sfidează raţiunea.

O iume nouă va fi cu putinţă numai atunci când omul va fi părtaş real la construcţia parthenonului cultural al lumii. Fapt care se va întâmpla odată cu aşezarea lui definitivă ca centru al tuturor preocupărilor de înălţare şi progres spiritual.

Eugen Credinţă

———

Cărţi

C. Narly: Pedagogia generală, Ed. „Cultura Românească", Bucureşti, 1938.

Lucrarea pe care ne-o dărue d. prof. C. Narly e destul de voluminoasă, date fiind multiplele probleme desbătute şi care necesită ample documentări, dar stilul concis şi atrăgător şi aşa cum însuşi autorul declară în prefaţă: „ca protest faţă de falsa erudiţie m'am ferit de a uimi pe lector, cu acel aparat savant, cu care dicţionarele de specialitate şi alte lucrări similare ştiu să ispitească", — fac ca cele 640 pagini

să fie o deplină reconfortare intelectuală.

Lucrarea se divide în patru părţi, în afară de „introducere" unde analizează:

a) *Misiunea ştiinţei educaţiei* („A alege valori din mulţimea celor existente, care ne vor servi la consolidarea părţii noastre de zid la edificiul civilizaţiei şi culturii adevărate").

b) *Educaţie şi pedagogie, Noţiunea educaţiei.* (Analizând câteva definiţii ale lui Paul Broh, Durkheim, F. Schleiermacher, Ion Găvănescul, ajunge la următoarea definiţie proprie: „Educaţia este un act complex, în care fiind dată posibilitatea ei, un om sau un grup de oameni întreprind asupra altora cu care dimpreună alcătuesc o comunitate cu înţeles caracteristic, — o acţiune de influenţare conştientă, deci prin mijloace cât mai adevărate, cu intenţia de a desăvârşi în ei un ideal, a cărui ultimă esenţă gândită conştient sau nu, este tendinţa spre personalitate").

c) Pedagogia în raport cu ştiinţele ajutătoare, arătând că cel mai mare aport îl are *etica.*

Problema posibilităţii educaţiei.

I. Puterea educaţiei, cu argumentele filosofilor pedagogi, Locke, Helvetius şi Kant.

II. Imposibilitatea educaţiei susţinută de Schopenhauer.

III. Limitele educaţiei — stânjenită fiind de ereditatea biologică şi psihică, în cap. *Destin, libertate şi educaţie,* prezentându-ne diferite concepţii vechi şi contemporane despre destin, autorul ajunge la concluzia că „omul are chemarea de a reduce îngrădirile, ce se opun la libertatea sa, a le suprima cel puţin parţial. Înţelepciunea are puterea de a paraliza destinul. Dacă libertatea e considerată ca o iluzie, totul fiind determinare, nu poate fi adevărat căci există libertate şi după teoria lui Hartmann care se apropie de cea kantiană există *„libertate sub lege".* Individul va trebui educat în sensul „că omul e liber în acţiunile sale, dar să nu lezeze libertatea unui semen al său, căci atunci în acelaşi moment chiar, începe să-şi piardă dreptul de libertate".

Problema idealului pedagogic.

I. Scurtă privire istorică asupra idealului pedagogic la Greci şi Romani, Evul mediu, Renaştere şi Epoca luminilor.

II. Privire sistematică, pentru a ne demonstra temeinic, care trebue să fie idealul pedagogic spre care să tindă ştiinţa educaţiei.

Pentru aceasta analizează, arătând neajunsurile dar şi partea de contribuţie a diferitelor concepţii ca: Pedagogia socială, reprezintată prin: E. Durkheim şi Paul Natorp; Pedagogia individualistă reprezentată prin: Nietzsche, J. Rousseau şi Ellen Key; Pedagogia personalităţii căreia îi rezervă peste 50 pagini, analizând personalitatea văzută de Pestalozzi, Gaudig şi Kerschensteiner, ajungând la o concepţie proprie după care *„personalitatea este maximum de desăvârşire, într'o fiinţă umană a originalităţii sale specifice, în cadrul principiului social, principiu prin care înţelegem armonia productivă cu mediul".* Realizarea în societate a personalităţii se poate obţine prin profesie, profesia prin vocaţie. Astfel şi un simplu lucrător manual poate avea acelaşi drept la stima noastră ca şi un înalt conducător al statului; vor putea exista cazuri când un ministru ar avea mult mai puţine drepturi la stima socială decât lucră-

torul manual, care-şi pune toată forţa lui, tot dragul şi entuziasmul în îndeplinirea profesiei sale. In acest chip idealul personalităţii apare ca un ideal eminamente moral.

Problema mijloacelor educaţiei.

Printre mijloacele educaţiei consideră învăţământul, care este introducerea metodică în mediul sintetic, dându-ne şi un plan de lecţie, care tinde a nu avea nimic comun cu cel herbatian, totuşi momentele principale ale lecţiunii fiind aceleaşi numai cu denumiri schimbate.

In cap. *Autoeducaţia* trece: *Educaţia sentimentelor*, al căror rol în desvoltarea personalităţii e destul de mare şi *Educaţia voinţei*, voinţa esenţială, care înseamnă personalitate.

Problema comunităţii pedagogice, pentru prima dată tratată în acest sens, autorului revenindu-i meritul de a o semnala şi studia ca nimeni până acum. Ce înseamnă, comunitate pedagogică stă scris în „cuvânt înainte" : „prin comunitate pedagogică înţeleg acea formă de viaţă proprie, oricărui act educativ, care, constituită de conlucrarea *sui generis* a educatului şi educatorului, se concretizează în instituţiile de educaţie, ce ne apar astfel ca însăşi intruchiparea comunităţii pedagogice în diversitatea înfăptuirilor ei reale". Aici se studiază educatorul, educatul, raporturile dintre dânşii, concretizarea în instituţii, organizaţie şi organizare şcolară, etc.

„Pedagogia generală" în lumina ultimelor descoperiri pedagogice, având calităţile pe care prea puţine lucrări similare le posedă, ni se înfăţişează ca cea mai nouă şi mai completă lucrare din acest domeniu, care se adresează tuturor acelora ce se ocupă cu educaţia şi, în special, nouă, învăţătorilor.

P. Găbinat

Ştefan Teodoresu: Spre un nou umanism, Editura Fundaţiilor Regale, Bucureşti.

De pe povârnişul crispant al vieţii înghiţite şi artificializate până la caricaturizare de tehnica modernă, omul, acest fragment din eternitate, pare a încerca un acces de trezire. Energia lui creatoare înăbuşită până acum sub povara maşinismului şi a egoismului sfidător ce caracterizează veacul nostru, bate la poarta libertăţii.

Fiinţa umană vrea o regăsire. Spiritul încătuşat o clipă în schematismul unor formule de experienţă, vrea să depăşească orice zăgaz temporal, în drum către valorile nimbate de veşnicie.

Detestând idealul modern subliniat după toate calculele imaterialiste, în confortul practic înfăptuit, vizionarii unei lumi de domnie a spiritului profilează pe soclul decadenţei actuale, silueta unei reveniri la cultul *virtuţii estetice*.

Depărtat de sine, purtat pe căile amăgitoare ale pseudo-înfăptuirilor de ultimă zi, omul va trebui să convină în cele din urmă la o revenire. El va trebui să subscrie mai întâi, la o armonizare morală a intereselor ce ţin de forma trecătoare a vieţii, pentru ca după aceea, potenţele sale interne să se poată alătura efectiv torentului de creaţie superioară în care va fi angajată omenirea.

Având drept model strălucirea imutabilă a valorilor înfăptuite de antichitatea greco-romană, omul va trebui să păşească spre un neo-umanism.

In sprijinul acestei idei pledează şi cartea d-lui *Ştefan Teodorescu*. D-sa găseşte că un nou umanism trebue să exprime sufletul unei culturi conştientei *Conştinţa culturii însă, ca cea mai înaltă idee centrală în sfera orişicărei*

existenţe omeneşti, n'a apărut decât în Europa".

Din cuprinsul gândirii europene s'a cristalizat cel mai înalt concept al valorilor spirituale, *conştiinţa culturii* şi tot aici va trebui sa renască neo-umanismul timpurilor moderne. Pentru acsasta se impune actualizarea „infinitului interior al sufletului" omenesc în valori de autentică ţinută estetic-morală. Se impune, cu alte cuvinte, *perfecţiunea întreagă a omului prin forţa propriului său suflet.*

Adică realizarea idealului antic sculptat în forme eterne.

Vasile Chicu

Varia

Sănătatea în şcoli

Lesne putem înţelege de ce în satele noastre isteţimea copiilor lasă mult de dorit. Sunt sate, cu oameni înstăriţi, dar pentru motive de ordin sanitar, fiiilor nu pot face niciun progres la învăţătură.

Alţii, dimpotrivă, sănătoşi fiind, nu sunt bine alimentaţi şi urmarea e la fel ca şi'n primul caz.

Urmează de aici că două probleme hotărăsc progresul învăţăturii în şcoli: alimentaţia şi sănătatea.

Despre alimentaţie, ne vorbeşte în documente d, Vidican în studiul publicat în „Sociologie românească", Nr. 7—9, Septemvrie. Sunt, cred, foarte interesante datele acestui studiu, pentrucă ne descoperă realităţi surprinzătoare. Intâi, mai toţi copiii vin la şcoală nemâncaţi. Cealaltă parte mănâncă doar mălaiu, ori mămăligă prăjită. Din 50 copii anchetaţi s'a constatat că numai un elev era alimentat variat, restul de elevi se hrăneşte uniform şi insuficient. Dacă aceasta e alimentaţia elevilor noştri, nu alta poate fi starea lor sanitară. Săteanul, mai ales în regiunile noastre, toată iarna şomează. Lipsa lucrului îl îndreaptă spre beţie, care tinde să se încetăţenească drept plagă a iernilor basarabene. Toţi consumă alcool, ba în unele zile, învăţătorul găseşte şi copii ameţiţi de licoarea blestemată. Natural, şcoala aceasta va amorţi de-a-binelea. Am luat acest caz, dar mi se pare că răul scoate în altă parte capul. Se întâmplă foarte des că şi mamele se „mângâie" pe la vreo cumătră, consumând acelaşi vin ruinător.

Pentru acest motiv, pe copil n'are cine-l spăla, păduchii nu pot fi opăriţi şi starea de igienă e serios ameninţată. De ce să ne mirăm, când găsim fete din cursul superior primar, cu capul icsit de paraziţi şi lindini? De ce să dăm înapoi, în faţa mânilor copiilor pe care au înflorit buchetelele rălei?...

Sănătatea şcolii, în asemenea condiţii este departe de a ne mulţumi

Şi, firește, vine o întrebare, nu pentru noi, dar pentru altcineva: cum se face că nu prea vin pe la şcolile noastre, mai des, medicii însărcinaţi cu supravegherea sănătăţii? Cunosc un sat care n'a văzut pe medicul său decât atunci când, în judeţul Lăpuşna umbla vrednicul ministru al sănătăţii, d. dr. general N. Marinescu. Adică, de ce numai în asemenea ocazii să vină „la fuguţa" domnul „doctor"?.

Concluzia pe care o subliniem, nu

fără strângere de inimă, e următoarea: nu sunt la ţară copii bine alimentaţi, nu sunt copii deplini sănătoşi, nu se poate face mare treabă, acolo, unde şi grija sanitară a satului e lăsată pe seama învăţătorului. E o datorie ca agenţii sanitari să vină cel puţin lunea şi sâmbăta la şcoală, pentrucă avem sate unde el nu vine cu săptămânile.

Să se ia măsuri urgente pentru internarea în spitale a bolnavilor gravi, cum sunt cei de tuberculoză osoasă, sifiliş ereditar, etc.

Aceasta, ca să nu facem din şcolile noastre adevărate lazarete.

Intâia preocupare a învăţătorului: educaţia şi instrucţia elevului, trebue să se respecte, lăsându-se pe planul al doilea mediul în care trăieşte acest şcolar.

Să rămână hotărît, odată pentru totdeauna: organele sanitare să supravegheze sănătatea în sate, iar învăţătorii în şcoli. Dacă primii vor fi la datorie atunci şcoala nu va fi internatul paraziţilor. Altfel mai poate fi sănătate în şcoli?

———

Vasile Pârvan

(1882—1927)

Omul acesta pe măsură ce se afundă în noaptea timpului, domină tot mai mult cultura română. Născut în 1882, de origine sub-basarabeană, Pârvan s'a bucurat de o viaţă scurtă şi chinuită. A scris mult, şi din ţara cercetărilor istorice, către sfârşit, s'a oprit în lumea meditaţiei, ţintuit de veşnicele întrebări: ce e viaţa, fericirea, bucuria, dragostea, moartea.

Volumele „Memoriale", şi „Patru lecţii inaugurale" sunt o evanghelie a meditaţiei, a neliniştii, tăcerii şi singurătăţii.

Acum, după zece ani şi ceva dela moartea acestui savant şi filosof, când multe lucruri s'au schimbat şi se schimbă, e bine să recitim unele fragmente din gândul său. Spunea Pârvan: „Să muncim în libertate, să creiem în libertate, e să cântăm vieţii cel mai frumos imn, pe care l-ar putea sufletul nostru cuprinde în adâncurile lui". Şi în alt loc: „Viaţa e totul. Dar ce cuprinde ea? Mult sgomot şi multă agitaţie; acestea dau iluzia vieţii, asemenea cum tăcerea şi singurătatea dau luzia morţii, fără a fi moartea. Omenirii îi trebue totdeauna o ideie pentru care să sângereze; fără sânge nu e noblete; pacea, ca atare, nu e decât odihna între războaie.

Lipsa de suflete tari, dominatoare, în mijlocul unei societăţi, duce la totala trivialilizare a vieţii în comun." Pârvan, gânditorul, mi se pare a depăşit cu mult pe istoricul şi arheologul.

Ionică Ochişor

———

Reviste

Şcoala şi viaţa, revista Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, an. VIII, Nr. 10, Septemvrie.

Cuprinde conferinţa d-lui D V. Ţoni: „Invăţământul supra-primar", ţinută la radio. Restul numărului e închinat congresului dela Constanţa care a avut loc în luna Septemvrie.

Remarcăm la cronică câteva note asupra congresului Federaţiei interna-

ţionale a Asociaţiilor de învăţători, la Copenhaga. Iată problemele desbătute la acest congres:

Schimbul internaţional de învăţători şi de elevi, Literatura copiilor şi Cooperaţia internaţională, Admiterea în şcoalele secundare, Condiţiile de pensionare a învăţătorilor. S'a arătat mult pesimism cu privire la schimbul de învăţători şi elevi, deoarece piedica mare vine din partea statelor cu diferite ideologii şi aversiuni. In ceea ce priveşte schimbul de elevi, greutatea cea mare o prezintă limba. Copiii nu se pot înţelege uşor. Tot în acest congres s'a lăudat iniţiativa Federaţiei internaţionale, care a strâns 445.356 franci francezi, pentru copiii spanioli.

Despre literatura pentru copii şi cooperaţia internaţională, a raportat delegatul Norvegiei, ajungând la aceste concluzii: Fiecare Asociaţie ar trebui să creieze un comitet, însărcinat să studieze literatura pentru copiii ţării şi să întocmească o listă a lucrărilor bune.

Pe baza acestora, Federaţia internaţională ar centraliza lucrările comitetelor naţionale şi ar putea întocmi un catalog internaţional de lucrări pentru copii, de recomandat şi de tradus în toate limbile străine. S'a subliniat apoi necesitatea unei edituri a Federaţiei pentru tipărirea literaturii pentru copii.

Iată, atâtea probleme desbătute care ne dau încredere în viitorul educaţiei, al păcii popoarelor. Tot la cronică citim că Ministerul Educaţiei Naţionale din Columbia tipăreşte un jurnal pedagogic, oferit gratuit învăţătorilor Columbiei.

Jurnalul, în partea întâia, se ocupă de problemele pedagogice ale Columbiei şi'n cealaltă parte dă ştiri asupra desvoltării educaţiei în Columbia şi'n străinătate.

Pe lângă aceste informaţii preţioase, revista „Şcoala şi viaţa" ne-a deprins cu studii documentate, îndrumări ale oamenilor de răspundere în educaţie şi instrucţie pentru care lucru, noi o recomandăm colegilor cu toată căldura.

De altfel „Şcoala şi viaţa" nici n'ar avea nevoie de aceasta. Ea se recomandă singură.

Satul şi şcoala, revistă de educaţie şi învăţământ; Anul VIII, Nr. 1–2; Cluj, str. Mărzescu, 21 Revista aceasta, redactată de d-nii profesori C. Iencica şi D. Goga, aduce o bogată contribuţie din care citâm articolele desăvârşite, adânc studiate, autorii trecând până în inima problemei firul analizei, ale d-lor *Dimitrie Todoranu:* „Introducere în studiul individualităţii copilului", *Grigore Popa:* „Intâia carte despre Lucian Blaga şi *Dr. Lucian Bologa:* „Pedagogul Dr. Petre Şpan", un luminat învăţat din Ţara Moţilor care a trăit la sfârşitul veacului trecut.

O bogată şi vioaie *cronică*, întregită de prezentările făcute noilor *cărţi* şi *reviste*, complectează sumarul. Nu lipseşte nici *pagina juridică* (buletinul profesional), nici cea literară (traducerea lui St. O. Iosif a romanului „O istorie din zilele noastre" de Ludwig Detter).

In felul cum se prezintă, *Satul şi şcoala* n'ar trebui să lipsească de pe masa niciunui învăţător; mai ales că d-nii C. Iencica şi D. Goga sunt apărători decişi ai învăţământului primar şi a slujitorilor lui.

* * *

Solidaritatea, revista învăţătorilor din jud. Soroca; Anul XVI, Nr. 9–10 ne prezintă articolul d-lui *Paul Vataman:* „Iustin Frăţman", din ciclul

„Figuri din trecutul judeţului Soroca". Autorul este un cunoscut cercetător al trecutului Basarabiei, îmbogăţind paginile multor reviste basarabene cu documentatele-i studii.

Nemerit ar fi ca d. Paul Vataman să strângă toate aceste articole, publicate disparat, într'un volum compact, la îndemâna cititorilor Basarabiei, pentrucă, s'o recunoaştem, puţini sunt acei care ştiu să preţuiască truda oamenilor vechilor vremuri prin care a trecut norodul provinciei noastre.

Tot în acest număr aflăm raportul d-lui *V. Ciubotaru* intitulat „Din activitatea cooperativelor şcolare pe 1937—1938", o oglindă fidelă a măreţelor realizări, pe care Asociaţia sorocheană, energic condusă de preşedintele ei, le-a crestat zilnic pe răbojul faimei şi pilduitoarei solidarităţi. E interesant de relevat faptul că toate cooperativele şcolare din judeţul Soroca cad sub controlul şi sprijinul Asociaţiei. În modul acesta Asociaţia trece în domeniul activ al înfăptuirilor, nerămânând, îndoielnică şi uscată, pe marginea oficialităţii. E o cinste şi o pildă că Soroca, cel puţin, îşi înţelege rosturile-i adânci.

* * *

Sănătatea, Bucureşti V, str. Triumfului 7; Decemvrie 1938, se deschide cu articolul „Luna milei şi a bunătăţii", un poem închinat generozităţii şi acestui întunecat Decemvrie; semnează *Dr. Sigma*. Desprindem din articolul „Nu treziţi cruzimea în copii" semnat *Wassilko-Sereky*, următoarele:

„O lume care doreşte pacea, care predică împăciuirea popoarelor, care califică războiul drept o crimă monstruoasă, ar trebui să înceapă propaganda pacifistă, în lumea copiilor. Cine doreşte oameni paşnici, trebue să înceapă cu isgonirea cruzimii din mintea şi sufletul copiilor şi să găsească jocuri paşnice şi inofensive, iar nicidecum cele de a războiul şi lecturile cu descrierea aventurilor criminale, barbare, cu piei roşii, indieni, etc., etc. Trebue să se evite orice urmă de atrocităţi, de cruzimi.

Cititrile copiilor nu trebue să conţină îndemnuri de a uri, de a duşmăni, de a dispreţui, de a batjocori pe alţi oameni.

Ne ocupăm de educaţia copiilor, dar nu ne ocupăm cum trebue.

Cât de condamnabilă este purtarea multor părinţi care vin cu odraslele lor la cinematograf, la filmele cu gangsteri, banditi, lupte sălbatece. Există un control al filmelor astăzi, precum şi un control al elevilor. Dar pe copiii de vârstă preşcolară cine îi controlează?

Copiii asistă la scene de cruzimi în jurul lor, de pildă le tăierea păsărilor care se face la orice colţ de stradă în mahalale sau în orice ogradă.

Dar şi mai mult, chiar ei sunt supuşi la pedepse corporale. Cu tot progresul pedagogiei, nu ne-am desbărat încă de metodele contondente. Chiar dacă nu sunt bătuţi, copiii sunt ameninţaţi cu bătaia. Părinţii nu trebue să bage groaza în copii. E vremea să dispară ameninţările care se întipăresc în subconştientul copiilor".

* * *

Front literar, Braşov, Nr. 5—6, are subtitlul „revista scriitorilor tineri". 12 pagini pentru scriitorii tineri? O adevărată cămaşă de forţă. Se luptă *V. Spiridonică* cu el însuşi, îmbucătăţeşte nuvelele, le rezumă, — ce să faci dacă e joasă casa? Îţi apleci cerbicea.

Generaţia tânără de scriitori e pau-

perș și de nimeni sprijinită. Mecena e de domeniul istoriei ..

Citãm, din acest număr, două strofe admirabile din poemul „Unire" al colaboratorului nostru, d. *George Meniuc:*

Toamna e ridicolă pe crengile goale.
Solitudinea, odată cu luna pe deal,
Suie ca fumul în rotogoale,
Pare că moare cineva, de pildă un cal.

Singuri din nou, cu mari nostalgii.
Ne întoarcem la păcatul moștenit,
Întoarcerea asta de mult ne-a unit
Între sapă și copii.

„Școala Basarabeană"
urează colaboratorilor și cititorilor
Sărbători fericite

Buletin profesional

Noul Ministru al Educației Naționale

In fruntea școalei românești a venit din nou ca ministru — de data aceasta ministru secretar de stat — d. Petre Andrei, profesor de sociologie la universitatea din Iași. D. Ministru Andrei este o personalitate proeminentă a culturii românești. Cunoscut ca sociolog cu concepții originale, membru și corespondent al mai multor societăți științifice din străinătate. Este un pasionat și adânc cunoscător al problemelor școalei românești și în special al școalei primare.

Rândul trecut, în calitate de ministru subsecretar de stat la educația națională, a făcut o serie de reforme strălucite. Atunci s'a pus pentru prima dată în practică, la noi, problema adaptării școalei la viață. Problema localismului educativ, învățământul regional.

Fără să facem pronosticuri, d. ministru P. Andrei va face multe reforme în școală și își va desăvârși programul de activitate început data trecută.

Problema care-l preocupă pe domnia — sa este problema pregătirii învățătorului.

E atașat sufletește de învățători și e adânc cunoscător al intereselor învățătorimii, cunoscând și părțile bune și părțile rele ale acestei bresle. Ori de câte ori a fost solicitat de învățători nu i-a refuzat, ci le-a dat sprijinul, cu toată bunăvoința. Imi amintesc că în vara

acasta după ce s'a reîntors dela o comisie de bacalaureat, unde fusese președinte și-a amânat plecarea în străinătate cu câteva zile, pentru ca să poată conferenția la cursurile de perfecționare ale învățătorilor.

Ca ori ce om de știință, îi place să muncească mult și de aceea va cere și dela noi să muncim. Muncă în școală, muncă în afară de școală și muncă pentru noi înșine. „Un om de cultură trebue să citească cel puțin 14 ore pe zi", a spus d-sa, pentru ca să se poată menține la nivelul acestui nume.

Cu d. ministru P. Andrei în fruntea Ministerului Educației Naționale, avem nădejdea că școala românească își va desăvârși rolul și misiunea grea pe care o are și neamul românesc va ajunge acolo, la nivelul la care M. S. Regele Carol II dorește să ajungă.

NICOLAE BLAGOI

Educația corpului didactic

Cu acest titlu publică d. prof. *I. Nisipeanu* un luminos articol într'un număr trecut al ziarului „Curentul". Față de noua orânduire a țării se cade a se produce și o răscolire și înălțare sufletească a tot ce este factor viu în această țară. Educatorii — învățători, profesori — trebuesc ajutați a se ridica din monotonia și rutina profesionistului de ultimă oră, în sferele înalte ale înțelegerii și arderii pe altarul misiunii. E necesară o contopire deplină între educator și rostul său social, jertfă zilnică, mesianism.

Mai întâi, însă, cultură, *pregătire personală*. Legiuitorul a procedat de curând la înființarea de *școli normale superioare* pentru desăvârșirea educativă a profesorilor de învățământ secundar. Se impune grabnic și realizarea acelui nobil deziderat care a format punctul întâiu al tuturor congreselor învățătorești: înființarea câtorva academii pedagogice în centrele cele mai potrivite însușirii unei culturi sănătoase, din varii domenii, precum și practica apostolică, după un plan chibzuit, a celor însușite în acele academii. Nădejdea noastră este că nu va trece mult și vom vedea realizat acest vis de aur al

conştiinţei generale dăscăleşti, pe lângă celălalt, dureros de viu, *omeneasca salarizare*.

Revenind la articolul d-lui prof. I. Nisipeanu, constatăm că d-sa stărue asupra *pregătirii personale* după terminarea şcoalei pregătitoare, complete, incluzând academiile pedagogice şi Şcolile Normale Superioare. Ne bucură această anticipare, având ca punct de plecare dezideratul nostru de albe aşteptări. Reproducem textual datoriile esenţiale ale educatorilor, preconizate de d-sa:

1. „Intâi, împlinirea zilnică a datoriei, în spiritul mai sus arătat, de aspiraţie spre desăvârşire, constitue, prin chiar acest fapt, o continuitate a pregătirii din şcoala specială. Orice lecţie, spre a fi o lecţie bună şi pentru învăţător şi profesor, nu numai pentru elevi, trebue ţinută de 3 ori: odată la masa de lucru, când e pregătită, ca fond şi ca formă; a doua oară în clasă, când e ţinută cu toate mlădierile pe care le impune spiritul viu, mobil, elastic al clasei, care trebue scos din rigiditate; şi a treia oară, după ce s'a ţinut, când mersul ei e reconstituit în minte şi supus unei critice cât mai obiective posibil.

2. Pe urmă, nimic nu poate nutri mai bine substanţa lecţiilor însăşi, de cât aspiraţia spre o cât mai bogată cultură generală, însuşită pentru ea însăşi, în spirit dezinteresat. Lecţiile sporesc şi ele, vrând nevrând, în substanţă şi interesul lor, din sborul de cultură generală a învăţătorului şi profesorului. Aceasta se petrece pe nesimţite, în mod subconştient şi inconştient. Orice lectură, în aparenţă oricât de străină de preocupările imediate didactice, are o mare înrâurire asupra acestor preocupări însăşi. Nimic nu se pierde niciodată în suflet, ci se tot adaugă şi-l transformă, creindu-l mereu.

3. Tot atât de mult sporesc însuşirile didactice ale învăţătorului şi profesorului din acţiunea lor de înrâurire morală asupra elevilor lor. Cu drept cuvânt s'a spus, că elevii sunt cei mai buni educatori ai educatorilor lor, fiindcă le dau de deslegat problemele cele mai grele şi mai fine, şi de purtat sarcinile cele mai delicate.

Această acţiune de înrâurire morală atunci poate avea, însă, roadele cele mai bune, când educatorii îşi cunosc cât mai amănunţit elevii, în mod individual, şi aceasta o pot atinge, negreşit, şi cu toată technica psihologică experimentală, dar mai ales prin întreţinerea de legături personale cât mai familiare cu elevii lor, cât mai intime, cât mai stăpânite de interes şi iubire pentru lumea lor".

Conferinţa organelor de control a înv. primar din Ţinutul Nistru

In ziua de 28 Noemvrie 1938, în cadrul conferinţei inspectorilor şi revizorilor şcolari din Ţinutul Nistru, d. *V. Ciubotaru*, inspector general şcolar, a ţinut o luminoasă cuvântare din care desprindem următoarele:

Principii

Intrucât toate cadrele de control ale învăţământului primar sunt complect înnoite, era nevoie de o conferinţă prealabilă de cunoaştere şi de stabilire a metodei de urmat. Trebue stabilit ce trebue de făcut şi cum trebue de făcut. Programul se va referi la învăţători (ce li se cere) şi apoi la revizori şi subrevizori.

Pentru aceasta se vor stabili câteva principii şi norme de urmat.

In raporturile dintre organele de control şi învăţători trebue *să fie aplicate, în primul rând, principiile pedagogice:* sfaturile, emulaţiile, sprijinul şi numai după aceea să se avizeze la pedepse, când cel sfătuit şi îndrumat este recalcitrant.

In aceste momente de radicală regenerare a şcoalei şi a ţării, criteriul de apreciere va fi numai *meritul şi drepturile;* aşa după cum ele vor fi apreciate de autoritatea şcolară ierarhizată, nu de opinia publică neconstituită şi iresponsabilă. *Legea, deci, şi legalitatea* vor domina activitatea noastră. Acesta e al doilea principiu.

In privinţa ridicării culturale a satelor, învăţătorul se va integra complect şi definitiv mişcării ce animă azi toată ţara. Nu punem preţ însă pe manifestările spontane şi sporadice ale învăţătorilor, în vederea înaintărilor. *Activitatea de*

ridicare a satelor să fie o preocupare constantă, permanentă şi metodică a învăţătorimii. Pe aceasta o vom considera şi aprecia. Revizorii şi subrevizorii vor chema deci la muncă perseverentă, permanentă şi metodică. Iată, dar, al treilea principiu.

Programe

1. *Didactic:* a) aplicarea programei analitice noi. Acest lucru va forma un punct principal din preocupările cercurilor culturale. Anul acesta, înţelegerea şi aplicarea programei în spiritul ei, va forma gândul obsedant al fiecărui învăţător.

b) Cursul complementar formează iarăşi un punct principal din preocuparea Ministerului. De aceea se va da o deosebită atenţie acestui învăţământ în inspecţiile ce se vor face, fiind singura verigă dintre şcoală şi viaţă. Pentru aceasta am organizat aşa zisele centre model. D-nii revizori sunt rugaţi să dea toată atenţia acestor centre.

c) Bunele deprinderi trebue să formeze o permanentă preocupare, întrucât să nu se uite niciun moment că şcoala face mai întâi educaţie şi apoi instrucţie. Disciplină, ordine şi mai ales curăţenie să se insufle copiilor până la încrustarea lor în sufletele micilor elevi.

d) Se va da toată atenţia muzeelor, bibliotecii şcolare, grădinilor şcolare, cooperativelor şcolare ş. a. Aceste înjghebări care greşit se denumesc anexe, trebue să facă parte integrantă din şcoală, pentru aprofundarea sau sprijinirea învăţământului.

Unele muzee datează, cu anii, sub titlu de începuturi. Este de neînchipuit ca o şcoală cu 3—4 învăţători să nu poată desăvârşi un muzeu, potrivit nevoilor învăţământului intuitiv, în timp de un an. Cei care caută să-şi motiveze inactivitatea prin „începuturi" de mai mulţi ani, vor fi cotaţi ca atare.

e) Cooperativele şcolare sunt minunate organizaţii de educaţie socială şi economică. Li se vor da toate atenţiile. In trecut nu s'a dat atenţie acestei minunate instituţii. Este nevoie s'o înţelegem şi s'o aplicăm. Ea refuză ofrandele şi donaţiile, fiind conştientă de valoarea, puterea şi importanţa ei.

Pentru a o putea aplica însă ca o tehnică şi o doctrină unitară, vom organiza nişte cursuri speciale.

f) Cantinele şcolare, pentru populaţia şcolară sătească şi suburbană, sunt o vie necesitate, invitând pe d-nii învăţători şi autoritatea administrativă locală la o imediată trecere pe ogorul realizării.

g) Frequenţa şcolară. D-nii subrevizori vor căuta să convingă pe d-nii învăţători să-şi asigure o bună frequenţă. In trecut nu prea şi-au făcut pe deplin datoria d-nii învăţători, datorită şi împrejurărilor vitrege prin care trecea şcoala.

Anunţăm de pe acum un studiu amănunţit al frequenţei la fiecare şcoală, pentru ca pe baza ei să se facă o nouă şi definitivă armonizare.

2 *Căminele culturale* vor lucra sub auspiciile unui vast aşezământ : „Serviciul social". Căminul cultural cu preocupări variate şi declanşatoare de energii creatoare, înţelegem să se realizeze

Să desvolte mintea, sufletul şi munca săteanului, să conserve sănătatea şi să-i desvolte fizicul.

Pentru importanţa ei, activitatea căminelor culturale a fost prevăzută ca problemă preocupatorie a cercurilor culturale.

Asociaţiile învăţătoreşti să fie aduse în stare de colaborare utilă cu autoritatea şcolară, pentru a se putea proceda la pacificarea spiritelor între colegii învăţători.

3. *Mijloace şi momente*

a) Şcoala şi învăţătorii să fie în raport viu, indestructibil.

b) Subrevizorii şcolari, în care punem mari nădejdi, subrevizorii vor fi în primul rând *îndrumători* şi numai apoi şi în mai mică măsură, *controlori*. Vor fi mai mult conducători. Pentru aceasta vor sta la o şcoală 1, 2 şi 3 zile, dar când vor pleca de acolo, şcoala să fie pusă pe făgaşul ei normal.

c) Cercurile culturale s'au schimbat fundamental. Ele devineaproape nişte laboratorii culturale, din care să se experimenteze, verifice şi consacre concepţii metode şi cunoaşteri. Pentru a face cunoscută activitatea noastră de dascăli, să folosim expoziţiile de fine de an, demonstraţiile inter-şcolare, concursuri de coruri, lucrări practice, pe plăşi.

Materialul selecţionat pe plăşi, va forma manifestarea pe judeţ şi dacă împrejurările vor permite, cu materialul selecţionat pe judeţe, vom organiza o manifestare pe Ţinut.

In ce priveşte gospodăria şcolară, fiecare şcoală va întocmi un plan gospodăresc cu comitetul şcolar şi un plan didactic cu membrii consiliului didactic, până la 8 lanuarie 1938. Planul este angajament la lucru şi nu se admite neglijarea lui.

După aceea d. inspector general V. Ciubotaru face apel la d-nii subrevizori să depună tot interesul, combinând energic tinereţea cu experienţe. încurajând, susţinând, spre progresul şcoalei basarabene; aceasta mai ales că, luând în consideraţie, România este printre cele din urmă state în privinţa răspândirii ştiinţei de carte, iar Basarabia în urma tuturor celorlalte provincii, dar acest punct de vedere.

Infiinţarea şcolilor de experienţă

Ministerul Educaţiei Naţionale a dat următoarea decizie:

Art. I. Se înfiinţează pe data de 1 Decemvrie 1938 următoarele şcoale de experienţă:

a) Şcoala primară de expierenţă pentru înapoiaţi mintali, la Cluj;

b) Şcoala primară de experienţă pentru supradotaţi, la Cluj;

c) Şcoala primară „în aer liber" în jurul oraşului Bucureşti;

d) Cursuri sezoniere „în aer liber" pentru şcolile primare din centrele mai însemnate ale ţării, acolo unde se va simţi mai mult nevoia şi unde se vor găsi posibilităţi materiale de întreţinere.

Art. II. Se vor înfiinţa pe lângă şcolile primare ce se vor hotărî de minister şi cu învăţători anume aleşi pentru aceasta, clase de experienţă, unde se vor experimenta, pentru verificare şi adaptare la spiritul şi nevoile şcolii noastre primare, idei şi metode pedagogice, care apoi să poată fi introduse şi în restul ţării.

Vor lua fiinţă clase de experienţă pentru a se experimenta următoarele metode pedagogice:

a) metoda lucrului pe grupe;

b) Metoda Decroly pentru învăţarea scrisului şi cititului:

c) Fişierul matematic, pentru învăţarea şi deprinderea socotitului în spiritul localismului educativ ;

d) O metodă adecuată pentru învăţarea scrisului şi citirului de către tinerii şi adulţii neştiutori de carte ;

c) Clase de orientare profesională.

Grupuri şcolare experimentale

Art. III. In vederea unei viitoare organizări a învăţământului popular, într'un spirit cât mai unitar, cu legături cât mai strânse între diversele ramuri de învăţământ, vor lua fiinţă şi se vor experimenta următoarele grupuri şcolare : La Budeşti şi Domneşti în judeţul Ilfov, la Grădiştea jud. Vlaşca şi la Zebil jud. Tulcea.

Grupul şcolar va cuprinde, sub o singură conducere, şcoala de copii mici, şcoala primară de 7 clase şi cursul de adulţi neştiutori de carte. Pe lângă aceasta la Budeşti va mai funcţiona şi un curs complementar pentru tinerii între 14—17 ani, iar la Domneşti şi Grădiştea atât un curs complementar asemănător celui dela Budeşti, cât şi o şcoală superioară sătească.

Şcoli pentru aplicarea integrală a programei analitice

Art. IV. In fiecare ţinut inspectorul general primar va alege una sau două şcoli primare, unde va avea grijă să aplice noua programă analitică mai cu deosebire şi integral şi va nota atât el cât şi celelalte organe de control şi învăţătorii dela şcoala respectivă observaţiile ce au de făcut. Pe bază acestor observaţii, care s'ar trimite trimestrial ministerului, se vor putea da apoi îndrumări precise cu privire la aplicarea noii programe analitice, cunoscându-se mai bine dificultăţile pe care membrii corpului didactic le întâmpină pe acest teren. Asemenea observaţii pot face şi revizorii şcolari, fiecare în judeţul său, la şcolile pe care şi le vor alege şi supraveghea.

Art. V. Pentru susţinerea materială a şcolilor arătate în art. I—III, pe lângă ceea ce poate da Ministerul Educaţiei Naţionale şi Casa Şcoalelor din bugetul prevăzut pentru şcoalele existente, se va mai face apel şi la municipalităţi, societăţi particulare, etc.

Art. VI. Experienţele arătate mai sus, pe lângă controlul obişnuit, vor avea şi un control special. In afară de şcolile de înapoiaţi şi supradotaţi dela Cluj, celelalte vor fi puse sub controlul inspectorilori generali ai învăţământului primar normal. Aceştia împreună cu directorul învăţământului primar normal vor forma un consiliu special, care va urmări de aproape toată munca ce se desfăşoară în şcolile şi clasele de experienţă. Tot acest consiliu va pregăti şi lucrarea de sinteză cu rezultatul întregii experienţe.

Modificări în aplicarea noului orariu

Având în vedere că în programul străjeresc sunt puse şi îndeletniciri practice cu caracter pur educativ, Ministerul Educaţiei Naţionale a dat o decizie prin care reduce numărul de ore prevăzute în şcolile primare pentru îndeletniciri practice la două. Celelalte două ore luate dela acest obiect se dau pentru studiul limbii române.

Ele vor fi distribuite astfel:

La cl. I-a Miercuri şi Vineri dela ora 11 la 12 pentru scris, citit La cl. II-a Miercuri dela 11 la 12 pentru scrierea corectă şi exerciţii gramaticale, iar Vineri dela 11 la 12 compunerea. La cl III-a şi IV-a Miercuri dela 11 la 12 cetire, iar Vineri dela 11 la 12 compunerea.

Distribuţia pe zile va servi pentru învăţători ca îndreptar, putând suferi schimbări dela caz la caz.

Învăţători netrecuţi în decretul de definitivare

Colegii care au trecut cu succes examenul de definitivat din ultima sesiune şi au fost omişi din cauza datelor necomplete din Decretul Regal de definitivare să petiţioneze ministerului pentru ca să li se reguleze situaţia. Ministerul, după cercetarea fiecărui caz în parte, va comunica celor în cauză ce formalităţi trebue să îndeplinească pentru a fi trecuţi în decretul de definitivare.

Aplicarea programului străjeresc de Joi

Comandantul Străjii Ţării comunică tuturor stolurilor următoarele dispoziţiuni:

Intre 15 Noemvrie şi 1 Aprilie, activitatea străjerească de Joi se va desfăşura:

Dimineaţa stolul întreg va executa integral programul străjeresc inclusiv ora de radio.

După amiază se va executa şcoala şefilor de cuib cu toţi şefii, specialităţile cu echipele selecţionate anume precum şi eventuale pregătiri pentru serbări.

Dela 1 Aprilie, programul se va executa pe ziua întreagă, cu tot stolul.

Comunicatul „Străjii Ţării" cu privire la uniforme şi program

„Straja Ţării" face din nou cunoscut tuturor unităţilor străjereşti că a aprobat portul vechilor uniforme şcolare până la uzarea şi epuizarea lor complectă, astfel că noile uniforme străjereşti vor fi introduse în mod treptat şi după posibilităţile materiale ale părinţilor.

Rugăm a nu se exagera introducerea pripită a uniformei străjereşti spre a nu pune părinţii la noi contribuţiuni materiale.

Deasemenea rugăm a se feri copiii în diferite exerciţii, teme şi programe străjereşti de eforturi prea mari, sau expuneri la intemperii, ce ar putea să cauzeze boli.

Programele trebuiesc executate raţional, voim să avem un tineret bine educat, călit sufleteşte şi trupeşte, păstrând echilibrul necesar

---

Anunţ

Pentru a înflori o caldă prietenie între colegi, Asociaţia noastră a hotărît să organizeze o serată intimă, în saloanele „Casei Învăţătorului", Chişinău, str. I. C. Brătianu, 87-a, pe data de 3 Ianuarie 1939, ziua tradiţională a Asociaţiei. O muzică aleasă va distra publicul. Inceputul la orele 8 seara.

32934
45008